



MESTNA OBČINA  
KRANJ

**STRATEGIJA RAZVOJA MLADINSKEGA DELA  
V MESTNI OBČINI KRANJ  
2022–2030**

*KR ZA mlade*



KRANJ 2022

VSEBINA	
UVODNE BESEDE ŽUPANA .....	3
UVOD .....	4
<b>1 STRATEGIJA, NAČELA IN DOLGOROČNI CILJI</b> .....	<b>4</b>
1.1 Strategija – dolgoročno sistemsko podporno okolje .....	4
1.2 Temeljni cilji .....	5
1.3 Načela uresničevanja Strategije razvoja mladinskega dela v MOK 2022–2030 .....	5
<b>2 SPLOŠNO</b> .....	<b>5</b>
2.1 Pravne podlage .....	5
2.2 Opredelitev temeljnih pojmov s področja mladih .....	6
2.3 Mladinski sektor na ravni države .....	7
<b>3 KRANJ IN MLADI V ŠTEVILKAH</b> .....	<b>8</b>
<b>4 PODROČJA MLADINSKIH POLITIK</b> .....	<b>9</b>
4.1 Področje vertikalne mladinske politike .....	9
4.2 Področje horizontalne mladinske politike .....	10
4.3 Aktualno stanje na področju mladinskega dela v MOK .....	10
4.4 Področja mladinske politike .....	10
<b>5 CILJI IN UKREPI ZA URESNIČEVANJE MLADINSKE POLITIKE</b> .....	<b>10</b>
5.1 MLADINSKO DELO IN MLADINSKO ORGANIZIRANJE .....	10
5.2 FORMALNO, NEFORMALNO IN PRILOŽNOSTNO IZOBRAŽEVANJE .....	15
5.3 ZAPOSLOVANJE, RAZVOJ PODJETNIŠTVA IN KARIERNA ORIENTACIJA .....	20
5.4 STANOVANJSKA POLITIKA .....	24
5.5 PARTICIPACIJA IN INFORMIRANOST .....	25
5.6 PROSTOVOLJSTVO, SOLIDARNOST IN MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE .....	28
5.7 ŠPORT, ZDRAVJE IN SOCIALNA OSKRBA MLADIH .....	29
5.8 KULTURA .....	33
5.9 TRAJNOSTNA MOBILNOST MLADIH, VARSTVO OKOLJA IN NARAVE .....	35
<b>6 POVZETEK KLJUČNIH STRATEŠKIH CILJEV IN UKREPOV RAZVOJA MLADINSKEGA DELA V MOK</b> .....	<b>37</b>
<b>7 ZAKLJUČEK</b> .....	<b>38</b>

## UVODNE BESEDE ŽUPANA

Pospešeno delamo za rodove prihodnosti.

Mladost je norost, čez jarek skače, kjer je most, pravi pregovor. Do določene mere pravzaprav mora biti brezskrbna in igriva, a hkrati posameznik v tem obdobju pridobiva odgovornost, ki ga bo spremljala dolgoročno skozi vse življenje. Dolgoročni in odgovorni pa so tudi načrti Mestne občine Kranj (MOK) pri vzpostavljanju podpornega okolja za delovanje in razvijanje mladinske politike ter mladinskega dela v občini. Predstavljamo jih v razvojnem dokumentu Strategija razvoja mladinskega dela v Mestni občini Kranj za obdobje 2022–2030.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je v MOK približno 15 odstotkov mladih, starih med 15 in 29 let. Mnogi po končanem šolanju zapustijo občino. Kranj, nekdanj obrtno in trgovsko središče ter pozneje industrijsko vozlišče, je v nekdanji Jugoslaviji veljal za Silicijevo dolino. V zadnjih dveh letih na MOK pospešeno vzpostavljamo pogoje za kakovostnejše življenje in bivanje v občini. Delamo na tem, da bi v svojem okolju, ki postaja center digitalizacije in sodobnih tehnologij, zadržali čim več mladih in ambicioznih ljudi. Ustvarjamo pogoje za nove zaposlitve in gradnjo okoli 1000 novih stanovanj – približno 270 bi jih gradili s stanovanjskim skladom, okrog 700 pa bi jih v prihodnjih petih letih lahko zgradili ostali investitorji. Vlagamo v razvoj podjetništva; vrednost operacije Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj znaša poltretji milijon evrov. Finančno podpiramo številne programe mladinskega dela, izobraževanja, mobilnosti, skrbimo za ranljive skupine, medgeneracijsko sodelovanje, šport, kulturo in turizem, varstvo okolja in druga področja v lokalni skupnosti.

Ker si želimo napredno in okolju prijazno družbo, se preobražamo v trajnostno, zeleno in pametno skupnost. Naše aktivnosti in koncepti so naravnani trajnostno na vse več področjih. S tem se zavzemamo za zmanjšano rabo energije, stroškov in obremenitev okolja. Tako vzpostavljamo pogoje za kakovostno in zdravo prihodnost mladih, za boljši jutri. Dobro se zavedamo, kako pomembna je skrb za rodove prihodnosti. Do ugodnih rezultatov bomo prišli s čim več interakcije in vzajemnega sodelovanja na relaciji mladi–lokalni odločevalci. Z veseljem prisluhnemo pobudam mladine. Zgolj s skupnimi močmi in konstruktivnim dialogom bomo namreč napredovali tudi kot skupnost. Na vseh področjih. Ker skupaj zmoremo več.

Matjaž Rakovec

Župan

## UVOD

Mestna občina Kranj (v nadaljevanju MOK) je doslej cilje in ukrepe, povezane z mladimi, uresničevala v okviru drugih strategij, zlasti Trajnostne urbane strategije Kranj 2030, Strategije digitalnega razvoja Pametnega mesta in skupnosti Kranj, Akcijskega načrta Znanje za pametno mesto in skupnosti, Stanovanjskega programa MOK, Strategije socialnega varstva MOK 2022–2028, Strategije razvoja športa v MOK 2022–2030, Programa kulture Mestne občine Kranj 2021–2025 in Strategije razvoja turizma v MOK 2022–2026. Želja po celovitejši in aktivnejši mladinski politiki MOK izhaja iz vizije razvoja Kranja, ki stremi k trajnostnemu razvoju mesta in nenehnemu dvigovanju kakovosti življenja. Zavedamo se, da brez vključevanja mladih in možnosti, da mladi aktivno sodelujejo pri sooblikovanju mladinske politike, takšnega razvoja ne moremo pričakovati.

Strategija razvoja mladinskega dela v Mestni občini Kranj 2022–2030 (v nadaljevanju Strategija) predstavlja dolgoročni načrt za vzpostavitev podpornega okolja za delovanje in razvijanje mladinske politike in mladinske dejavnosti v MOK, v kateri so zapisani konkretni cilji in ukrepi za doseganje boljših pogojev mladih pri razvoju lokalne skupnosti, višje stopnje avtonomije in upoštevanja mladih pri odločitvah na lokalni ravni ter zagotavljanje boljših pogojev za življenje in posledično hitrejše osamosvajanje ter prehod v samostojno življenje.

Mladinske javne politike so izrazito horizontalne in zadevajo praktično vsa področja življenja v lokalni skupnosti. Temu sledi tudi pričujoča Strategija. Sledi pravilu, da na področjih, kjer že obstajajo dolgoročni strateški dokumenti MOK (šport, kultura, turizem), izpostavlja cilje, ki te razvojne usmeritve nadgrajujejo, na področjih, kjer takšnih dolgoročnejših razvojnih dokumentov še ni, pa začrtuje nove razvojne cikle in ukrepe za doseganje zastavljenih ciljev. Področja mladinskih politik so posebej opisana v četrtem poglavju.

## 1 STRATEGIJA, NAČELA IN DOLGOROČNI CILJI

### 1.1 Strategija – dolgoročno sistemsko podporno okolje

Urad za družbene dejavnosti izvaja naloge, določene v Odloku o organizaciji in delovnem področju Mestne uprave MOK. Pri pripravi Strategije sodeluje v delu, ki se nanaša na zagotavljanje participacije mladih pri oblikovanju mladinskih politik. Zagotavlja tudi dostopnost ustreznih informacij o mladinskih politikah in ukrepih, ki vplivajo na položaj mladih. Mladi v občini se lahko vključujejo preko svetniških skupin in tudi neposredno preko mestne uprave, pri čemer imajo možnost predstaviti svoja mnenja in predloge. Mladi se lahko povežejo s pristojnimi uradi na MOK, ki obveščajo župana in mestno upravo o njihovih potrebah. Predstavniki MOK se udeležujejo okroglih miz, srečanj, obiskov, delavnic z društvi, ki se ukvarjajo z mladinsko dejavnostjo, in sodelujejo s šolami.

Iz spodnje tabele lahko razberemo, da v MOK obstaja velik interes za nadaljnji razvoj področja mladih, vendar je ta v veliki meri odvisen od posameznikov, ki delujejo na tem področju.

<p><b>Prednosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kranj kot prestolnica Gorenjske</li> <li>• Pestrost storitev za mlade</li> <li>• Organiziranost: programi za MOK, javni zavodi MOK</li> <li>• Veliko število mladinskih organizacij in organizacij za mlade</li> <li>• Stabilno financiranje iz proračuna MOK</li> <li>• Posluh za mlade</li> </ul>	<p><b>Slabosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Neinformiranost</li> <li>• Pomanjkanje prostorov za izvajanje programov</li> <li>• Narodnostno mešan teritorij</li> <li>• Finance</li> </ul>
<p><b>Priložnosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Podjetniško usmerjen razvoj</li> <li>• Mesto kulture, športa, zdravja, turizma</li> <li>• Povečanje sredstev</li> <li>• Zaposlovanje izobraženih ljudi</li> <li>• Sodelovanje javnih zavodov in organizacij</li> <li>• Črpanje sredstev iz drugih virov (EU in RS)</li> </ul>	<p><b>Nevarnosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nesodelovanje med mladinskimi akterji</li> <li>• Navzkrižje interesov med mladinskimi akterji</li> <li>• Zmanjševanje proračunskih sredstev</li> <li>• Nevključevanje mladih</li> <li>• Odhajanje mladih v druga mesta, tujino</li> </ul>

## 1.2 Temeljni cilji

Temeljni cilji strategije so:

- strateško začrtati delovanje mestne občine na področju mladine;
- okrepiti mladinsko organiziranje in mladinsko delo v mestni občini, tako v mestu kot v krajevnih skupnostih na podeželju;
- okrepiti participacijo mladih v mestni občini;
- s povezovanjem različnih akterjev na področju izobraževanja mladih in zaposlovanja okrepiti karijerne možnosti mladih v mestni občini;
- določiti vsebino in obseg ukrepov MOK na posameznih prednostnih področjih, ki vplivajo na življenje in razvoj mladih v mestni občini;
- opredeliti kazalnike in delovno telo za vrednotenje uresničevanja Strategije.

## 1.3 Načela uresničevanja Strategije razvoja mladinskega dela v MOK 2022–2030

MOK s Strategijo uresničuje nove načine vključevanja mladih in vodi strukturiran dialog z vsemi deležniki, ki jih prilagaja potrebam mladih in načinom komuniciranja, ki so mladim blizu. Tako skrbi za dvigovanje zavesti med mladimi, da imajo možnost postati aktivni državljani in odgovorni sooblikovalci življenja v lokalni skupnosti.

Sodelovanje MOK, mladinskih organizacij in organizacij za mlade bo prispevalo h kakovostnejšim programom in k boljši informiranosti o vseh področjih mladinskih politik končnih uporabnikov, torej mladih.

Strategija temelji na naslednjih splošnih načelih:

- načelu participacije mladih pri oblikovanju, izvajanju in evalviranju vseh javnih politik, s čimer se spodbuja aktivno in odgovorno državljanstvo mladih;
- načelih trajnostnega razvoja in medgeneracijske solidarnosti ter socialnega vključevanja;
- načelih zagotavljanja enakih možnosti in enakega obravnavanja, odsotnosti neposredne in posredne diskriminacije zaradi katere koli osebne okoliščine;
- načelu povezovanja z inštitucijami, ki delujejo na področju mladinskega dela.

## 2 SPLOŠNO

### 2.1 Pravne podlage

Pri pripravi Strategije so bile upoštewane sledeče podlage:

#### Zakonski in podzakonski akti:

- o Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (Uradni list RS, št.42/10 in 21/18 – ZNOrg), v nadaljevanju ZJIMS;
- o Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 – ZIUOOPE);
- o Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo in 21/18 – ZNOrg);
- o Zakon o mladinskih svetih (Uradni list RS, št. 70/00 in 42/10);
- o Zakon o nevladnih organizacijah (ZNOrg);
- o Poslovník Sveta MOK (Uradni list RS, št. 44/21-UPB);
- o Statut MOK (Uradni list RS, št. 134/20-UPB3 in 91/21);
- o Odlok o sofinanciranju programov in projektov s področja mladinske dejavnosti v MOK (Uradni list št. 71/19).

#### Temeljni dokumenti:

- o Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (Uradni list RS, št. 90/13);
- o Trajnostna urbana strategija MOK 2030;
- o Strategija digitalnega razvoja Pametnega mesta in skupnosti Kranj, Akcijski načrt Znanje za pametno mesto in skupnosti;

- Stanovanjski program MOK;
- Program kulture 2021–2025;
- Strategija »Zero Waste« MOK in občin Jezersko, Naklo, Preddvor in Šenčur za obdobje 2021–2031;
- Analiza položaja invalidov v MOK;
- Strategija socialnega varstva MOK 2022–2028;
- Strategija razvoja športa v MOK 2022–2030;
- Strategija razvoja turizma v MOK 2022–2026.

## 2.2 Opredelitev temeljnih pojmov s področja mladih

V nadaljevanju opredeljujemo nekatere ključne pojme in termine po ZJIMS, po abecednem vrstnem redu, s področja mladih, ki jih zajemamo v tej Strategiji.

**Mladi** so mladostniki in mlade odrasle osebe obeh spolov, stari od 15. do dopolnjenega 29. leta.

**Mladinska infrastruktura** je fizični prostor (zemljišče ali stavba oziroma del stavbe), namenjen predvsem mladim za izvajanje raznovrstnih dejavnosti.

**Mladinska organizacija** je avtonomno demokratično prostovoljno samostojno združenje mladih, ki s svojim delovanjem omogoča mladim pridobivanje načrtnih učnih izkušenj, oblikovanje in izražanje lastnih stališč ter izvajanje dejavnosti v skladu s svojo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo. Organizirana je kot samostojna pravna oseba, in sicer kot društvo ali zveza društev ali kot sestavni del druge pravne osebe oziroma društva, zveze društev, sindikata ali politične stranke, s tem da ji je v temeljnem aktu te pravne osebe zagotovljena avtonomija delovanja v mladinskem sektorju. Ima najmanj 90 % članov, starih do 29 let, in najmanj 70 % članov vodstva, starih od 15. do dopolnjenega 29. leta.

**Mladinska politika** je usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami.

**Mladinski program** je skupek dejavnosti, ki jih izvaja mladinska organizacija, in poteka med vrstniki nepretrgoma skozi večji del leta ter vključuje večje število izvajalcev in aktivnih udeležencev.

**Mladinski sektor** so področja, na katerih poteka proces oblikovanja in uresničevanja mladinskih politik in mladinsko delo.

**Mladinski svet lokalnih skupnosti** je krovna mladinska organizacija, ki ima sedež v občini in je organizirana v skladu z zakonom, ki opredeljuje mladinske svete. Je nosilec zastopanja interesa mladih pri lokalnih (občinskih) oblasteh, s katerimi se dogovarja o aktivnosti, sredstvih ter infrastrukturi, ki bo namenjena mladim. Prav tako ima v skladu z zakonom pravico do dajanja mnenj v vseh zadevah, obravnavanih v občinskih organih, ki zadevajo mlade. S svojim delovanjem spodbuja dejavnosti mladinskih organizacij, skrbi za informiranje njihovega članstva in širše javnosti o politiki lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade.

**Mladinsko delo** je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve.

**Mladost** je prehodno obdobje, v katerem postanejo življenjske vloge ljudi in njihove identitete nejasne. Gre za obdobje, ki posamezniku ponuja veliko možnosti in priložnosti za nadaljnje oblikovanje svojega življenja in vzpostavljanje odnosov z drugimi, preden pa postavlja tudi veliko ovir in tveganj. Po eni strani imajo mladi priložnost za svobodno odločanje in oblikovanje lastne življenjske poti, po drugi pa postajajo vedno bolj odvisni. Zmožnost mladega posameznika, da se uspešno sooči s prehodom med mladostjo in odraslostjo, je močno odvisna od socialnega kapitala, družine in drugih socialnih podpor, saj to obdobje postaja vse daljše, bolj tvegano in negotovo.

**Nacionalna mladinska organizacija** je prostovoljna organizacija, katere večino vodstva in članstva predstavljajo mladi v starosti od 15 do 29 let. Je organizirana oblika delovanja, ki deluje na nacionalni ravni in ima večje število članov, ki so organizirani v lokalnih enotah organizacije. Njen namen je predstavljanje in razvijanje interesov mladih, opravljanje mladinskega dela v skladu s statutom organizacije in spodbujanje mladih k združevanju in participaciji v družbi.

Mladinska organizacija, katere člani so pripadniki italijanske ali madžarske narodne skupnosti oziroma romske skupnosti, lahko skladno z ZJIMS na podlagi načela pozitivne diskriminacije pridobi status nacionalne mladinske organizacije ne glede na pogoje glede članstva in teritorialne organiziranosti.

**Organizacija v mladinskem sektorju** je subjekt, ki deluje v mladinskem sektorju in je organizirana kot mladinska organizacija, organizacija za mlade ali kot mladinski svet.

**Organizacija za delo z mladimi** je pravna oseba, ki izvaja programe za mlade, vendar ni mladinska organizacija, organizirana je kot zavod, ustanova ali zadruga. Lahko ima 75 % vodstva starejšega od 30 let. To so običajno mladinski centri in druge nevladne organizacije, ki jim je mladinsko delo na prvem mestu in ustvarjajo ter izvajajo programe za mlade ter skrbijo za njihovo avtonomnost in opolnomočenje.

**Program za mlade** je program ukrepov v mladinskem sektorju, ki ga izvajajo organizacije za mlade z namenom zagotavljanja boljših pogojev za življenje, delovanje in organiziranost mladih, poteka nepretrgano skozi večji del leta in vključuje večje število aktivnih udeležencev.

**Samoupravna lokalna skupnost** je skupnost, ki jo kot občino ureja Zakon o lokalni samoupravi in se ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu.

**Strukturiran dialog** je odprt, pregleden, dolgoročen, nenehen in sistematičen dialog med mladimi in nosilci oblasti na državnih in lokalnih ravneh v mladinskem sektorju.

### 2.3 Mladinski sektor na ravni države

Nacionalni program za mladino kot temeljni razvojni dokument za področje mladinskega sektorja na nacionalni ravni zagotavlja preglednejši in med posameznimi resorji bolj usklajen pristop do problemov, s katerimi se soočajo mladi. Na podlagi tega načrta se nato vsako leto sprejemajo letni izvedbeni načrti, ki so usklajeni z letnim proračunom in sredstvi, ki so namenjena za posamezne ukrepe.

V Sloveniji je krovna mladinska organizacija **Mladinski svet Slovenije**, ki združuje 16 mladinskih nevladnih organizacij različnih interesnih, nazorskih ali političnih usmeritev. Mladinski svet Slovenije zastopa interese mladih pri nacionalnih oblasteh in v mednarodnih združenjih ter sodeluje pri spodbujanju razvoja mladinske politike.

**Nacionalna mladinska organizacija** je prostovoljna organizacija, katere večina vodstva in članstva so mladi v starosti od 14 do 29 let. Je organizirana oblika delovanja, ki deluje na državni ravni. Ima številne člane, organizirane v lokalnih enotah organizacije. Njen namen je predstavljanje in razvijanje interesov mladih, opravljanje mladinskega dela v skladu s statutom organizacije ter spodbujanje mladih k združevanju in aktivni udeležbi v družbi. V Sloveniji zdaj deluje štirinajst nacionalnih mladinskih organizacij s statusom delovanja v javnem interesu (Gasilska zveza Slovenije – Mladinski svet; Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov; Slovenska demokratska mladina SDM, Društvo mladinski ceh, Zveza študentskih klubov Slovenije, Mlada Slovenija, Zveza tabornikov Slovenije, Društvo SKAM – Skupnost katoliške mladine, Mladi forum SD, Planinska zveza Slovenije, Mladinska komisija, Nova generacija SLS, Zveza slovenske podeželske mladine, Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija, Sindikat študentov, dijakov in mladih brezposelnih).

**Urad za mladino RS** zastopa interese mladinskega sektorja in mladinskega dela s tem, ko v vlogi glavnega usklajevalca vseh aktivnosti politike glede mladih zagotavlja ukrepe, ki celovito urejajo položaj mladih v Sloveniji.

**Študentska organizacija Slovenije** je stanovska organizacija vseh slovenskih študentk in študentov ter se kot taka zavzema za uresničevanje in varovanje njihovih interesov in potreb na slovenskih fakultetah, akademijah, visokih in višjih strokovnih šolah ter visokošolskih zavodih v tujini.



Študentske organizacije lokalnih skupnosti (v nadaljevanju jih poimenujemo **študentski klubi**) delujejo po Zakonu o skupnosti študentov in Študentski ustavi. To sicer niso mladinske organizacije, kot jih opredeljuje ZJIMS, a imajo vse njihove značilnosti. Študentski klubi delujejo v imenu mladih, ki imajo status študenta, v določenih primerih tudi dijaka, to pa so v večini mladi med 15. in 29. letom starosti. Znotraj delovanja študentskih klubov potekajo sorodni procesi demokratičnega odločanja kot v mladinskih organizacijah in izvajajo sorodne mladinske programe.

Študentski klubi imajo v svojem članstvu praviloma mlade s statusom študenta, ki jih lahko opredelimo kot razmišljujočo aktivno mladino ter s tem interesno skupino mladih na lokalni ravni. Študentski klubi zato v lokalni skupnosti predstavljajo pomembnega sogovornika. Njihova vloga v lokalni skupnosti se poleg samega izvajanja programa in zadovoljevanja interesov njihovega članstva nanaša tudi na sooblikovanje tistih politik, ki se neposredno navezujejo na kakovostnejše življenje študentov v lokalni skupnosti, razvoj študijskih programov v lokalni skupnosti in vključitev študentov kot aktivne mladine v procese odločanja na lokalni ravni.

**Mreža MaMa** je organizacija, ki združuje in zastopa organizacije, ki opravljajo dejavnosti mladinskih centrov v Sloveniji za namene podpore mladim in njihovega kakovostnejšega preživljanja prostega časa ter boljšega življenja v družbi.

**Zavod za razvoj mobilnosti mladih MOVIT** izvaja naloge Nacionalne agencije v programih EU na področju mladine od maja 1999, ko je Slovenija vstopila v program MLADI ZA EVROPO III., ki se je nadaljeval s programom MLADINA (2000–2006), programom MLADI V AKCIJI (2014–2020) ter programoma Erasmus+: Mladi v akciji (2018–2020) in evropska solidarnostna enota (2021–2027).

### 3 KRANJ IN MLADI V ŠTEVILKAH

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju definira mlade kot »mladostne in mlade odrasle osebe obeh spolov, ki so stari od 15 do dopolnjenih 29 let«.

V nadaljevanju so navedeni podatki o številu prebivalcev v Kranju, ki spadajo v to starostno skupino. V MOK je 8507 mladih med 15 in 29 let starosti, od tega 4658 moških in 3849 žensk, ki predstavljajo 14,9 odstotkov vsega prebivalstva mestne občine. Iz grafov je razvidno, da v Kranju med starostnimi skupinami med mladimi od 15 do 29 let ni bistvenih razlik, le da je največji delež števila mladih starih 29 let, pri čemer je deset odstotkov več moških kot žensk. Bistvenih razlik v odstotkih mladih od 15. do 29. leta tudi ni v primerjavi z vsemi prebivalci skupaj v Kranju ter Sloveniji.

**GRAF 1 Kranj – podatki o številu mladih v Kranju od 15. do 29. leta**



Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2021

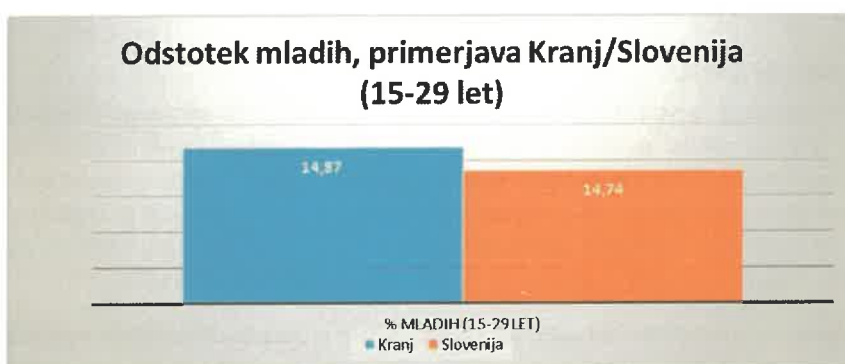


GRAF 2 Kranj – podatki o številu mladih v Kranju od 15. do 29. leta po spolu



Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2021

GRAF 3. Kranj/Slovenija – podatki o mladih v Kranju v primerjavi s Slovenijo od 15. do 29. leta



Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2021

#### 4 PODROČJA MLADINSKIH POLITIK

Mladinske politike delimo na dve področji: področje horizontalne mladinske politike ter področje vertikalne mladinske politike.

##### 4.1 Področje vertikalne mladinske politike

Vertikalna mladinska politika zavzema ukrepe, ki so lastni prostoru mladine, in predstavljajo podporne mehanizme za razvoj mladinskega dela, delovanja mladinskih organizacij, participacije mladih in informiranja mladih. Ukrepov, ki so prvenstveno lastni prostoru mladine in so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavi in oblikovanju osnov za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike, ni mogoče zagotoviti v okviru drugih javnih politik, zato pravimo, da spadajo med vertikalne ukrepe. Primera takšnega ukrepa sta delovanje javnega mladinskega centra in sofinanciranje programov mladinskih organizacij.

#### **4.2 Področje horizontalne mladinske politike**

Horizontalna mladinska politika zavzema predvsem ukrepe, usmerjene v integracijo mladih v ekonomsko življenje. Sem spadajo ukrepi, ki so sicer sestavni del drugih politik, vendar želi družba s posebnimi ukrepi za mladino še dodatno zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo. Sem zato spadajo stanovanjska politika, politika zaposlovanja, zdravstvena politika, izobraževalna politika ipd.

#### **4.3 Aktualno stanje na področju mladinskega dela v MOK**

MOK z namenom izboljšanja položaja mladih, vključevanja mladih v vse dimenzije javnega življenja in zagotavljanja kakovostnega prehoda mladih iz otroštva v odraslost izvaja posamezne ukrepe na področjih mladinskega dela, izobraževanja, zaposlovanja, stanovanjske politike, mobilnosti, zdravja in ranljivih skupin, športa, kulture, varstva okolja in narave, informiranja in participacije v procesih odločanja.

MOK namenja sredstva za programe in projekte na področju mladinske dejavnosti, in sicer povprečno 91.000 evrov v petih letih. Od tega so v zadnjih petih letih sredstva, namenjena za programe in projekte, v povprečju 61.000 evrov in neposredno sofinanciranje Kulturnega umetniškega društva Subart v povprečju 30.000 evrov. Poleg zgoraj navedenih sredstev namenja MOK iz svojega proračuna tudi sredstva za ostale programe in projekte, ki se mladinskega dela posredno dotikajo na vseh področjih mladinskih politik.

V naslednjem poglavju Cilji in ukrepi za uresničevanje mladinske politike so zajeta vsa področja mladinske politike v MOK, ki vključujejo aktualno stanje na področju mladine v MOK in katere ukrepe že izvajamo oziroma bomo izvajali.

#### **4.4 Področja mladinske politike**

V okviru priprave Strategije razvoja mladinskega dela 2022–2030 so bile izvedene naslednje dejavnosti: MOK je med mladimi iz mestne občine zbrala mnenja in predloge o obstoječem in prihodnjem delovanju MOK na področju mladine, raziskovala želje in potrebe mladih s področij življenja in dela v mestni občini ter analizirala obstoječe delovanje na področju mladine s strani mestne uprave, javnih zavodov in organizacij v mladinskem sektorju. Tako smo pričujočo Strategijo oblikovali z analizo ukrepov in aktivnosti MOK na področju mladine, analizo mladinske dejavnosti v MOK in analizo rezultatov ankete med mladimi v MOK.

Aktivno vlogo v procesu oblikovanja strategije so s sodelovanjem pri pripravi izhodiščnih dokumentov oz. raziskav poleg mestne uprave imeli tudi mladi občani med 15. in 29. letom starosti, organizacije v mladinskem sektorju (mladinske organizacije in organizacije za mlade v MOK) in javni zavodi MOK.

Ugotavljamo, da je po mnenju vseh sodelujočih najpomembnejša informiranost. Mladi potrebujejo tudi predstavnike, ki bodo zagovarjali njihove interese, v prihodnje pa jih je potrebno aktivirati in vključevati v odločanje, saj so mladi inovativni in kreativni.

Strategija razvoja mladinskega dela v MOK za obdobje 2022–2030 je bila dana v javno obravnavo od 9. avgusta do 8. septembra 2022. Pridobljeni konstruktivni predlogi in pripombe v fazi javne obravnave so bili smiselno upoštevani.

## **5 CILJI IN UKREPI ZA URESNIČEVANJE MLADINSKE POLITIKE**

### **5.1 MLADINSKO DELO IN MLADINSKO ORGANIZIRANJE**

MOK si prizadeva vzpostaviti ustrezne pogoje za mladinsko delo in mladinsko organiziranje predvsem v smislu podpiranja delovanja in razvoja organizacij mladinskega sektorja ter prizadevanja za urejanje mladinske infrastrukture. Organizacije mladinskega sektorja s svojim delovanjem in dejavnostmi pomembno prispevajo h kakovosti življenja v okolju.

Mladim in njihovim družinam MOK želi omogočati kakovostno, aktivno in varno preživljanje prostega časa. Izrednega pomena se zdi izvajati, ponuditi in podpirati različne dejavnosti in s tem nagovoriti raznolike potrebe

mladih glede kakovostnega preživljanja prostega časa, širjenje možnosti neformalnega učenja in zagotavljanja pogojev za njihov avtonomen, ustvarjalen in celovit razvoj.

MOK si želi, da bi dejavnosti v največji možni meri izvajali mladi sami. To bo prispevalo k njihovi večji motiviranosti, odgovornosti do programa, ki ga bodo sami oblikovali. Tako delo temelji na veliki meri prostovoljnega dela, kar predstavlja pomemben temelj razvoja odnosa do lokalnega okolja.

Za aktivno mladinsko politiko je vloga nevladnih organizacij izjemno velika, saj se te aktivno odzivajo na vseskozi spreminjajoče se potrebe mladih. Z doseganjem cilja se povečuje kakovost bivanja mladih v MOK, saj se jim zagotavlja več in bolj raznolike možnosti za njihov avtonomni razvoj. Zato je stabilno delovanje nevladnih organizacij na tem področju eno ključnih zagotovil za kakovostno in proaktivno izvajanje mladinskega dela v MOK.

Na področju mladih v MOK delujejo tudi drugi akterji: Javni zavod LUK – Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje – Območna enota Kranj, Zavod za šport Kranj, Gospodarska zbornica Slovenije - Območna zbornica za Gorenjsko Kranj, BSC, d. o. o., Kranj, Regionalna razvojna agencija za razvoj podjetništva na Gorenjskem, Zavod za turizem in kulturo Kranj, Turistično informacijski center Kranj, Mestna knjižnica Kranj, Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Škrlovec – dnevni center za mlade in družine, Otroški stolp Pungert, Kulturno umetniško društvo Subart, Lajerjeva hiša, Center za socialno delo Gorenjska, enota Kranj, Zdravstveni dom Kranj, Center za krepitev zdravja, Nacionalni inštitut za javno zdravje, območna enota Kranj, srednje šole, fakulteti.

MOK v okviru mladinskega dela sofinancira delovanje mladinskih organizacij in organizacij za mlade: Javnega zavoda Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center, programa Škrlovec – dnevni center za mlade in družine, Kulturno umetniškega društva SubArt ter ponuja brezplačne prostore za izvajanje dogodkov in za delovanje. MOK je tudi v procesu pridobivanja certifikata Mladim prijazna občina.

Ponudba različnih prostočasnih dejavnosti v MOK je kvalitetna in raznovrstna, zato so ukrepi s področja družbenih dejavnosti mladih in prostega časa, ki jih predvideva Strategija, usmerjeni predvsem v ohranitev obstoječega standarda na tem področju in njegovo nadgradnjo.

### **1. *Strateški cilj 1: Izboljšanje pogojev za delovanje organizacij v mladinskem sektorju***

#### **Ukrep 1.1: Sofinanciranje mladinskega dela v mladinskih organizacijah, organizacijah za mlade, javnih zavodih**

##### **Ukrep 1.1.1: Javni zavod LUK – Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center**

MOK kot ustanoviteljica javnega zavoda za izobraževanje odraslih omogoča dostopno in kakovostno vseživljenjsko učenje ter medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje, ki temelji na načelih trajnostnega razvoja.

Ljudska univerza Kranj je organizacija za izobraževanje odraslih, starih 15 let in več. Nudi kakovostne možnosti za pridobitev formalne izobrazbe na različnih ravneh in pestro ponudbo programov za pridobitev neformalnih znanj (usposobljenost za opravljanje določenega poklica, razvoj različnih kompetenc: komunikacija, tuji jeziki, digitalna znanja, socialne kompetence, samoiniciativnost, podjetnost) ter programe za pridobitev drugih znanj in spretnosti, ki jih odrasli v različnih obdobjih življenja potrebujejo.

V programu medgeneracijskega sodelovanja se vsakodnevno izvajajo brezplačne vsebine, namenjene socialnemu vključevanju, izobraževanju ter medkulturnemu in medgeneracijskemu povezovanju, v katere ves čas vključujejo tudi prostovoljce vseh generacij.

V Ljudski univerzi Kranj, v okviru medgeneracijskega centra pripravljajo brezplačne aktivnosti tudi za mlade – aktivnosti za zabavno in aktivno preživljanje prostega časa, učno pomoč za učence osnovnih šol, ustvarjalne aktivnosti, aktivnosti za pridobivanje uporabnih znanj, za spoznavanja sebe in svojih potencialov ter za razvijanje pozitivnega stališča do starejših.

Ljudska univerza Kranj je od leta 2016 prostovoljska organizacija, od leta 2021 pa tudi mladim prostovoljcem prijazna organizacija. Znak pomeni, da prostovoljska organizacija/organizacija s prostovoljskim programom ravna v skladu z Zakonom o prostovoljstvu in zna dobro mentorsko poskrbeti za mlade, ki še niso dopolnili 18 let.

V izobraževalnem letu 2020/2021 se je programov za pridobitev formalne in neformalne izobrazbe udeležilo 626 udeležencev v izobraževanju odraslih, projektnih aktivnosti 9844 udeležencev in vseslovenske promocijske kampanje Tednov vseživljenjskega učenja s Parado učenja 640 udeležencev. V programu medgeneracijskega sodelovanja je delovalo skupno 21 prostovoljcev, ki so opravili 342 ur prostovoljskega dela.

**Cilji:**

- ohranitev sofinanciranja;
- zaposlitev medkulturnega mediatorja in koordinatorja za prostovoljstvo;
- pridobivanje in povečanje mladih prostovoljcev vsaj za 5 odstotkov.

**Kazalnika:**

- redno financiranje in zagotavljanje sredstev v proračunu MOK;
- zagotovljeni prostorski pogoji.

**Nosilca:**

- mestna uprava;
- Javni zavod LUK – Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center.

**Ukrep 1.1.2: Program Škrlovec – dnevni center za mlade in družine, v nadaljnjem besedilu: program Škrlovec**

Program Škrlovec je bil vzpostavljen ob sodelovanju MOK kot naročnika projekta in Centra za socialno delo Gorenjska, enota Kranj, kot izvajalca projekta. Program sofinancira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, trenutno kot javni socialnovarstveni program za obdobje 2021–2027. Namenjen je otrokom, mladostnikom med 10. in 20. letom ter njihovim družinam. Deluje v starem mestnem jedru Kranja, v objektu na naslovu Škrlovec 2, ki ga je izvajalcu v upravljanje namenila MOK.

Osnovne dejavnosti programa so: svetovalno delo z uporabnikom in družino, skupinsko delo z mladostniki, skupinsko preživljanje prostega časa in preživljanje počitnic z mladimi, ki spodbujajo zdrav način življenja, organiziranje taborov za mlade. Izvaja tudi spremljevalne dejavnosti, in sicer sodeluje z organizacijami, posamezniki in projekti, ki se odvijajo v Kranju, koordinira Unicefove varne točke, sodeluje v koordinaciji Preventivni programi za mlade Slovenije, v mednarodnih projektih preko Erasmus+.

Poleg strokovnih delavcev neprecenljiv del izvajalcev v programu predstavljajo tudi prostovoljci.

V letih 2020 in 2021 se je zaradi epidemije število uporabnikov zmanjšalo. V letu 2019 je bilo število vključenih mladih v povprečju osemnajst na dan, v letu 2020 trinajst in v letu 2021 devet. V zadnjih letih se po pomoč obračajo priseljenci - družine in mladi, predvsem albanske narodnosti, ki se v prvi vrsti srečujejo s specifičnimi razmerami, povezanimi z nepoznavanjem jezika ter iz tega izhajajočimi težavami (zaprta socialna mreža, vedenjske in učne težave ...).

**Cilji:**

- ohranitev financiranja;
- kandidiranje programa Škrlovec na javne razpise pristojnega ministrstva in za evropska sredstva sofinanciranja;
- ohranjanje števila prostovoljcev dnevnega centra;
- zagon novih projektov, ki bodo potrebni zaradi novih razmer na terenu v naslednjih letih.

**Kazalniki:**

- redno financiranje in zagotavljanje sredstev v proračunu MOK;
- število mladih uporabnikov dnevnega centra, individualne pomoči, prostočasne dejavnosti;
- število prijav na javne razpise pristojnega ministra in za evropska sredstva;
- število prostovoljcev dnevnega centra.

**Nosilca:**

- mestna uprava;
- Škrlovec - dnevni center za mlade in družine.

**Ukrep 1.1.3: Sofinanciranje delovanja mladinskih organizacij**

Ukrep predvideva vsakoletno objavo javnega razpisa za sofinanciranje izvedbe mladinskih programov in projektov v MOK. Možnost prijave na razpis imajo izključno mladinske organizacije, organizacije za mlade in mladinski sveti, ki imajo sedež ali dejavnost na območju MOK in niso neposredno financirani iz občinskega proračuna.

MOK sofinancira sledeča področja: avtonomijo mladih, neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih, dostop mladih do trga delovne sile in razvoj podjetnosti mladih, skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi, prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih, mobilnost mladih in mednarodno povezovanje, zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik odvisnosti mladih, dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih in sodelovanje mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi. Posebno pozornost namenja tudi sofinanciranju programov oziroma projektov informiranja, svetovanja, usposabljanja in mentorstva za samozaposlovanje in podjetništvo mladih, dejavnosti varstva v času šolskih počitnic ter spodbujanju, promociji in podpiranju prostovoljstva med mladimi ter duševnemu zdravju mladih. Podpiramo tudi programe oziroma projekte v podeželskem okolju MOK, ki mladim v Kranju predstavljajo svoje delovanje, pripravljajo tržnice, sodelujejo ter se povezujejo ipd.

Urad za družbene dejavnosti je v okviru javnega razpisa v zadnjih petih letih povprečno namenil 61.000 evrov ter v povprečju podprl 43 programov oziroma projektov 33 nepridobitnih organizacij, v katere je bilo vključenih v povprečju 10.000 mladih.

**Cilja:**

- omogočiti kakovostno, ustvarjalno in aktivno preživljanje prostega časa po načelu enakih možnosti, jih spodbujati k raziskovalnemu delu in ustvarjalnosti ter zagotoviti varstvo otrok v času šolskih počitnic – ohranitev počitniškega varstva preko LUK in osnovnih šol;
- v proračunu povečati višino sredstev za javni razpis za mladinske dejavnosti vsaj v višini priznane rasti cen življenjskih stroškov na letni ravni.

**Kazalniki:**

- število sofinanciranih mladinskih organizacij na javnem razpisu;
- število sofinanciranih programov in projektov;
- višina sredstev v proračunu za javni razpis za mladinske dejavnosti.

**Nosilec:**

- mestna uprava.

**Ukrep 1.1.4: Sofinanciranje delovanja Kulturnega umetniškega društva SubArt**

MOK sofinancira Kulturno umetniško društvo SubArt, ki deluje kot edinstven povezovalac alternativne kulture v lokalni skupnosti. Omogočajo in spodbujajo ustvarjalno preživljanje prostega časa mladih ter nudijo pomoč pri realizaciji njihovih idej, razvoju ustvarjalnih potencialov ter pridobivanju novih znanj. Izvajajo izredno kakovosten, nekomercialno naravn program, ki je edinstven, tako v mestu kot širši okolici.

MOK sofinancira redno izvajanje letnega programa dejavnosti Kulturnega umetniškega društva SubArt, in sicer za delavnice, predavanja/seminarje, izobraževanja ter koncerte. Program vključuje kvalitetne alternativne mladinske dogodke, in sicer mladinsko novinarsko šolo, šolo odprtih vrat, glasbene dogodke, filmsko produkcijo, sodelovanje v mednarodnih projektih ter galerije. V ta namen uporabljajo Studio SubArt, večnamensko dvorano, Atelje Chopich ter prostore za rolkanje, ki služijo za uporabo kranjskega Društva rolkarjev KDC (učenje rolkanja,

mednarodno sodelovanje ...). Društvo SubArt nudi svoje prostore tudi drugim organizacijam, društvom, posameznikom na uporabo

**Cilja:**

- ohranitev sofinanciranja;
- povečanje višine sredstev v proračunu MOK vsaj v višini priznane rasti cen življenjskih stroškov na letni ravni.

**Kazalnika:**

- redno financiranje in zagotavljanje sredstev v proračunu MOK;
- število udeležencev programov.

**Nosilca:**

- mestna uprava;
- Kulturno umetniško društvo SubArt.

**Ukrep 1.2: Zagotavljanje infrastrukture za mladinsko delo**

**Ukrep 1.2.1: Razvoj in podpora delovanju mladinskega centra**

V MOK prebiva veliko mladih družin ter mladih, ki izhajajo iz različnih socialnih okolij. Kakovostno preživljanje prostega časa in prakticiranje mladinskega dela bi mladim ponudilo več možnosti pridobivanja neformalnih znanj in vseživljenjskih kompetenc ter zmanjševalo elemente rizičnega vedenja mladih.

V MOK bi do leta 2030 vzpostavili mladinski center, ki bi sistematično opravljal vse podporne naloge, povezane z mladimi. Mladinski center bi bil prostor, ki bi mladim nudil kakovostno preživljanje prostega časa in tako po vsebini kot obliki uresničeval njihove potrebe, želje in pričakovanja. Prostori bi bili namenjeni sprostitvi, druženju, izmenjavi mnenj, idej, povezovanju, projektnemu delu, izvajanju aktivnosti – delavnic, izobraževanj, seminarjev, debat.

Strategija predvideva delovanje mladinskega centra, sprva v okviru obstoječega javnega zavoda MOK, ki ima že številne izkušnje pri delu z mladimi in že izvaja določene programe za mlade. Za delovanje mladinskega centra je potrebna zaposlitev vsaj dveh oseb. Za začetek bi eno zaposlitev krili iz proračuna MOK, za drugo osebo pa bi pridobili nepovratna sredstva. Iz proračuna MOK bi krili tudi materialne in programske stroške mladinskega centra. Predvidevamo, da bi financiranje iz proračuna MOK v prvem letu delovanja znašalo 30.000 evrov.

Mladinski center med drugim:

- omogoča izvajanje različnih prostočasnih in drugih aktivnosti, prosto druženje in povezovanje z vrstniki v varnem, prijetnem in mladim prilagojenem okolju;
- predstavlja centralno informacijsko točko, preko katere se na enem mestu zbirajo in posredujejo vse informacije, ki bi bile lahko kakorkoli pomembne ali zanimive za mlade, prav tako pa povezuje tudi različne institucije, ki delujejo na področju mladih;
- omogoča vključevanje mladih v različna izobraževanja, usposabljanja, delavnice in tečaje ter jim nudi učno pomoč;
- predstavlja prostor, kjer lahko mladi v stiski poiščejo pomoč in podporo svojih vrstnikov ter ustrezno usposobljenega strokovnega kadra;
- predstavlja glas formalno neorganizirane mladine ter omogoča sofinanciranje programov in projektov neformalnih skupin mladih;
- spodbuja mlade k aktivnemu vključevanju v mladinske dejavnosti v mestni občini.

**Cilji:**

- umestitev in vzpostavitev mladinskega centra v MOK;
- zagotovitev primerne prostora in kritje obratovalnih stroškov ter izvajanje programa mladinskega centra.

**Kazalnika:**

- zagotovitev sredstev v letnem proračunu MOK;
- zagotoviti prostorske pogoje za vzpostavitev mladinskega centra v MOK.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- mladinski center;
- javni zavod MOK.

**Ukrep 1.2.2: Brezplačna uporaba prostorov v lasti MOK za delovanje in izvajanje dogodkov nevladnih organizacij, ki delujejo v javnem interesu**

MOK akterjem, ki delujejo na področju mladih, pomaga tudi z zagotavljanjem brezplačne uporabe prostorov za njihovo delovanje in izvajanje dogodkov. Nevladne organizacije imajo možnost brezplačne uporabe prostorov, ki so v lasti MOK, za svoje delovanje, prav tako pa ima MOK sklenjene pogodbe za brezplačno uporabo prostorov z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju mladih.

MOK si prizadeva urediti spodbudno in prijazno okolje za kakovostno preživljanje prostega časa mladih, in sicer z ureditvijo zunanjih športnih in kulturnih površin, s financiranjem dejavnosti, ki privabijo mlade, pa tudi z ureditvijo prostorov, ki bi bili namenjeni mladim. MOK bo pri tem tesno sodelovala z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju mladih.

**Cilji:**

- ohranjanje in nadaljnje omogočanje brezplačne uporabe poslovnih prostorov za delovanje nevladnih organizacij za mlade;
- ohranjanje in nadaljnje omogočanje občasne brezplačne uporabe prostorov za izvajanje dogodkov nevladnih organizacij za mlade;
- brezplačna uporaba prostora za mladinske aktivnosti v naravi, ki je v lasti MOK.

**Kazalnika:**

- število nevladnih organizacij za mlade, ki imajo v brezplačni uporabi prostore za delovanje;
- število nevladnih organizacij za mlade, ki so koristile občasno brezplačno uporabo prostorov za izvajanje dogodkov.

**Nosilca:**

- mestna uprava;
- javni zavod MOK.

**5.2 FORMALNO, NEFORMALNO IN PRILOŽNOSTNO IZOBRAŽEVANJE**

Mladi se v izobraževalni sistem prvenstveno vključujejo z namenom pridobivanja znanja in sposobnosti, na podlagi katerih bodo lahko kasneje na trgu dela pridobili zaposlitev ter si tako zagotovili dostojni socialni in ekonomski položaj v družbi. Preostale ključne kompetence mladi pridobijo z neformalnim izobraževanjem.

Področje izobraževanja v MOK vključuje osnovne šole, širok spekter srednješolskih programov, glasbeno šolo, fakultete, Ljudsko univerzo Kranj in druge zasebne izobraževalne ustanove.

V MOK smo osredotočeni na enakovredno dostopnost kar najbolj kakovostne izobrazbe ne glede na socialni status posameznika ter na sistematično zagotavljanje možnosti za vseživljenjsko učenje. V okviru pristojnosti MOK in ob aktivni lokalni politiki izobraževanja želimo ohraniti visoko vključenost mladih v izobraževalni sistem.

MOK si prizadeva za zagotavljanje ustreznih pogojev za obstoj in razvoj srednješolskega, visokošolskega, vseživljenjskega izobraževanja. V politiki izobraževanja prvo mesto zavzema formalno izobraževanje



(osnovnošolsko, srednješolsko in visokošolsko izobraževanje). V MOK deluje širok spekter srednješolskih programov, ljudska univerza, fakultete in druge zasebne izobraževalne ustanove, in sicer:

- visoke šole in fakulteti: Fakulteta za organizacijske vede Kranj, Fakulteta za državne in evropske študije Nove univerze, Visoka šola za gradbeno inženirstvo Kranj;
- višje šole: Šolski center Kranj, EDC – zavod za strokovno izobraževanje Kranj, B&B, d. o. o.;
- srednje šole: Šolski center Kranj, Strokovna gimnazija, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola Kranj; gimnaziji: Gimnazija Kranj, Gimnazija Franceta Prešerna Kranj.

V šolskem letu 2020/2021 je bilo v MOK (po prebivališču) 1959 dijakov (v Sloveniji 73.854) in 2063 študentov (v Sloveniji 82.694).

Cilj je najmanj ohranjati in zagotavljati kakovostno javno šolstvo kot temelj pridobivanja znanja in izobrazbe, obenem pa omogočati razvoj zasebnih pobud, ki širijo možnosti svobodne izbire različnih pedagoških načel. Pristojnosti lokalne skupnosti so glede uresničevanja tega cilja omejene, a z ukrepi, ki vključujejo mladinsko delo ter spodbujanje usposabljanja preko omogočanja prakse v mestni upravi, javnih zavodih in podjetjih, katerih ustanoviteljica je MOK, z zmanjševanjem osipnikov itd., lahko tudi MOK doseže dobre uspehe.

Na območju MOK pomembno nalogo opravlja Regionalna razvojna agencija Gorenjske, BSC, d. o. o., Kranj, ki izvaja vrsto projektov in programov, namenjenih izključno mladim. V projektu regijska štipendijska shema gorenjskim delodajalcem omogoča sofinancirano štipendiranje dijakov in študentov ter hkrati s tem zmanjšuje neskladje med ponudbo in povpraševanjem po posameznih poklicih v regiji. S tem dijake in študente spodbuja k študiju tistih izobraževalnih programov, ki jim po zaključenem izobraževanju omogočajo takojšnjo zaposlitev v gorenjski regiji. V programskem obdobju 2016–2022 je v shemo vključenih več kot 30 delodajalcev s 139 štipendisti.

MOK bo posebno pozornost posvečala informiranju mladih in svetovalnih služb v šolah o možnostih štipendiranja ter spodbujala celosten razvoj kompetenc mladih za trajnostno vključevanje mladih na trg dela.

Obstoječi ukrepi MOK na področju izobraževanja mladih so uspešni. Število koristnikov ukrepov med mladimi od 15. do 29. leta je veliko, vendar si želimo še več vključevanja. Nепреpoznavanje ukrepov bi želeli zmanjšati s ciljanim informiranjem mladih in poskušali doseči še večje število koristnikov.

MOK sofinancira programe neformalnega izobraževanja mladih, ki ga izvajajo javni zavodi (Ljudska univerza Kranj, Kovačnica - podjetniški inkubator Kranj, Kulturno umetniško društvo Subart, Zavod Carnica, Program Škrlavec – dnevni center za mlade in družine, BSC, d. o. o., Kranj, Regionalna razvojna agencija Gorenjske) in se izvaja v okviru rednega sofinanciranja organizacij s področja neformalnega izobraževanja.

## **2. *Strateški cilj 2: Spodbujanje formalnega in neformalnega izobraževanja mladih***

### **Ukrep 2.1: Izvajanje in sofinanciranje formalnih in neformalnih izobraževanj za mlade prek Ljudske univerze Kranj**

Ukrep predvideva nadaljevanje izvajanja in krepitev formalnih izobraževanj, prekvalifikacij ter usposabljanj in delavnic, ki jih Ljudska univerza Kranj (LUK) že izvaja, poleg tega pa vključitev dodatnih možnosti izobraževanja in usposabljanja, v katera se lahko vključujejo mladi. Ukrep obsega tudi sofinanciranje formalnih izobraževanj, usposabljanj, seminarjev, delavnic, tečajev ter različnih projektov in programov za mlade, ki jih izvaja LUK.

MOK sofinancira dejavnost LUK. Kot organizacija za izobraževanje odraslih, tudi za mlade od 15 do 29 let, LUK ponuja najbolj pestro ponudbo izobraževanj na Gorenjskem. Nudi kakovostne možnosti za pridobitev formalne izobrazbe na različnih ravneh in pestro ponudbo programov za pridobitev neformalnih znanj (usposobljenost za opravljanje določenega poklica, razvoj različnih kompetenc: komunikacija, tuji jeziki, digitalna znanja, socialne kompetence, samoiniciativnost, podjetnost) ter programov za pridobitev drugih znanj in spretnosti, ki jih mladi v različnih obdobjih življenja potrebujejo.

**Kazalniki:**

- ohranjanje financiranja;
- vsaj 20-odstotno zvišanje števila izobraževalnih programov, usposabljanj, tečajev in delavnic, v katere se lahko vključujejo mladi;
- vsaj 20-odstotno zvišanje števila mladih udeležencev izobraževanj, usposabljanj, tečajev in delavnic.

**Nosilca:**

- mestna uprava;
- Javni zavod LUK – Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center.

**Ukrep 2.2: Spodbujanje in omogočanje opravljanja obvezne prakse oz. praktičnega usposabljanja dijakov in študentov v mestni upravi in javnih zavodih MOK ter nevladnih organizacijah v MOK**

Izvedba ukrepa obsega spodbujanje in omogočanje opravljanja obvezne prakse oz. praktičnega usposabljanja dijakov in študentov v MOK in javnih zavodih MOK ter nevladnih organizacijah v MOK.

Dijaška in študentska praksa je namenjena praktičnemu usposabljanju v času formalnega izobraževanja in predstavlja praktično nadgradnjo teoretičnega znanja, ki ga mladi dobijo v šolah in na fakultetah. Hkrati gre za pridobivanje izkušenj in referenc, ki pripomorejo pri iskanju njihove prve zaposlitve. Praksa ne predstavlja redne oblike delovnega razmerja. Z ukrepom se povečajo delovne kompetence mladih za njihovo morebitno delo v javnem sektorju. Ukrep zahteva dobro sodelovanje in dogovarjanje s srednjimi šolami in fakultetami ter usposobljene mentorje.

MOK že sedaj omogoča opravljanje prakse za dijake in študente glede na delovne potrebe. V povprečju na MOK prakso opravi osem dijakov oziroma študentov letno.

**Cilji:**

- ohranjanje števila in omogočanje opravljanja obvezne prakse oz. praktičnega usposabljanja dijakov in študentov na MOK in javnih zavodih, katerih ustanoviteljica je MOK, ter nevladnih organizacijah v MOK, oziroma zagotavljanje prakse vsaj desetim dijakom oziroma študentom letno;
- sodelovanje z organizacijami, ki ponujajo delovno prakso in možnost izdelave diplomskih nalog.

**Kazalnik:**

- število opravljenih obveznih praks oz. praktičnega usposabljanja dijakov in študentov v MOK.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- javni zavodi MOK;
- nevladne organizacije v MOK.

**Ukrep 2.3: Spodbude dijakom**

MOK podeljuje posebna priznanja župana tistim dijakom, ki so na različnih področjih (mladinsko delo, kultura, šport, tehnologija, inovacije, šolanje ipd.) dosegli izjemne dosežke. Cilj je prepoznati nadarjene in uspešne mlade ter jim omogočiti vključitev v soustvarjanje v Kranju.

Organizira dogodek »Prebojniki MOK« za mlade talente, osnovnošolce in srednješolce kranjskih šol, ki so dosegli vidne rezultate na najrazličnejših tekmovanjih na državnem in/ali mednarodnem nivoju ali izstopajo po posebnih dosežkih.

Ponuja se tudi priložnost, da se boljšim učencem in širši publiki predstavijo uspešna podjetja in organizacije, ki so vključena v razvoj pametnega mesta, in povabijo ambiciozne mlade k prihodnjemu sodelovanju ter povezovanju z gospodarskimi subjekti.

Na tem področju je to pomemben ukrep, ker si MOK želi, da bi mladi ostali v domači občini in se ne bi soočali z begom možganov.

V šolskem letu 2021/2022 je bilo več kot 300 takšnih, ki izstopajo z odličnim uspehom v vseh letih šolanja ali z vidnimi rezultati na državnih oziroma mednarodnih tekmovanjih in pri mladinskem raziskovalnem delu.

MOK prepoznava »prebojnike«, mlade, ki dosežejo nadpovprečne uspehe, in s tem želi spodbujati inovativnost, kreativnost, navdušenje za tehniko in tudi podjetništvo med mladimi.

**Cilji:**

- prepoznati nadarjene in uspešne mlade ter jim omogočiti vključitev v soustvarjanje pametnega mesta Kranj;
- štipendiranje ali vključitev »prebojnikov« (dijakov, študentov) v Kovačnico – Podjetniški inkubator Kranj, ter sodelovanje z nevladnimi organizacijami in podjetji.

**Kazalnika:**

- število podeljenih priznanj;
- število štipendiranih ali vključenih »prebojnikov«.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- srednje šole;
- Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj;
- nevladne organizacije v MOK.

**Ukrep 2.4: Vzpostavitev Univerze na Gorenjskem in novih izobraževalnih programov**

MOK si prizadeva za ustanovitev Univerze na Gorenjskem. Svet gorenjske regije, katerega predsednik je Matjaž Rakovec, je v letu 2022 podal Vladi RS in Državnemu zboru RS pobudo za ustanovitev Univerze na Gorenjskem, kar so podprla številna podjetja na Gorenjskem. Hkrati se kaže izredno pomanjkanje kadra predvsem v tehnološko dobro razvitih podjetjih, kar nakazuje nujnost razširitve kvalitetnih študijskih programov v lokalnem okolju.

MOK bo v sodelovanju s Fakulteto za elektrotehniko - Univerza v Ljubljani in Fakulteto za organizacijske vede - Univerza v Mariboru pričela v septembru 2022 izvajati nov obštudijski program, t. i. Bionika, ki je prilagojen potrebam za zaposlovanje v lokalnih podjetjih z visoko dodano vrednostjo, saj se tudi v Kranju in na Gorenjskem podjetja srečujejo s pomanjkanjem ustrezno izobraženih kadrov s področja digitalizacije, pametnih mest, IKT, umetne inteligence, obogatene in navidezne resničnosti.

MOK si prizadeva, da bi mladim omogočili izobraževanje v dodatnih programih srednjih šol (npr. srednje zdravstvene šole).

Načrtovan je predlog vzpostavitve regionalnega centra Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS) za Gorenjsko s ciljem popularizacije naravoslovnih in tehniških ved ter krepitve inovacijskega potenciala regije. Ustanovitev regionalnega centra ZOTKS bi pomenila tudi strateško naravnost dela pri razvoju mladih talentov, ki vključuje podporo mentorjem in učiteljem, organizacijo regionalnih tekmovanj in pripravo za udeležbo na mednarodnih tekmovanjih s področja naravoslovja, tehnike in povezanih ved, prepoznavanje talentov in podrobno načrtovan, spremljan nadaljnji razvoj nadarjenih mladih ter povezovanje različnih institucij. Centri organizirajo številne dobro utečene dogodke, tekmovanja, delavnice, ustvarjalne poletne šole in raziskovalne tabore. V njihove programe in akcije je vsako leto vključenih več kot 50.000 mladih.

**Cilji:**

- ustanovitev Univerze na Gorenjskem;
- vzpostavitev novega obštudijskega programa;

- vzpostavitev vsaj enega dodatnega programa srednješolskega izobraževanja (npr. srednje zdravstvene šole);
- izvedba prvih aktivnosti za vzpostavitev regionalnega centra Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS) za Gorenjsko za popularizacijo naravoslovnih in tehniških ved ter krepitev inovacijskega potenciala regije.

**Kazalniki:**

- ustanovljena Univerza na Gorenjskem;
- vzpostavljen nov obštudijski program Bionika;
- število podjetij, vključenih v program Bionika;
- število udeležencev v programu Bionika;
- vzpostavljen dodatni program srednješolskega izobraževanja;
- izvedene aktivnosti za vzpostavitev regionalnega centra Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS) za Gorenjsko.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- lokalno gospodarstvo;
- Zveza za tehnično kulturo Slovenije;
- Univerza v Ljubljani – Fakulteta za elektrotehniko;
- Univerza v Mariboru – Fakulteta za organizacijske vede.

**Ukrep 2.5: Podpiranje mednarodnih programov oziroma projektov srednjih šol in mladinskih organizacij, odprave v tujino ter vključevanje mladih v program sodelovanja, izmenjave s pobratenimi občinami/mesti**

Pobratenja na vsebinski ravni nudijo vrsto možnosti za stik s tujimi kulturami, grajenje novih prijateljstev in poznanstev in so izhodiščna točka za mobilnost mladih. Trenutno ima MOK 22 pobratenih mest po svetu, večinoma v Evropi in največ v državah bivše Jugoslavije. Z nekaterimi so stiki redni in dolgoletni, z drugimi občasni, izven Evrope pa se odpirajo zadnja leta. Z njimi MOK sodeluje na gospodarskem, izobraževalnem, kulturnem, športnem in turističnem področju.

MOK v okviru sofinanciranja programov oziroma projektov na področju mladinske dejavnosti podpira tudi udeležbo mladih v programih mobilnosti (tabori, izmenjave, izobraževanja) ter spodbuja lokalne mladinske organizacije k njihovem izvajanju in organizaciji.

**Cilj:**

- krepitev mednarodnega sodelovanja s pobratenimi mesti na gospodarskem, izobraževalnem, kulturnem, športnem in turističnem področju ter vključevanje mladih v program sodelovanja, izmenjave.

**Kazalnika:**

- število sofinanciranih programov oziroma projektov mobilnosti;
- število dogodkov, kjer so udeleženi mladi v program sodelovanja, izmenjave s pobratenimi občinami in mesti.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- srednje šole;
- nevladne organizacije v MOK.

### **5.3 ZAPOSLOVANJE, RAZVOJ PODJETNIŠTVA IN KARIERNA ORIENTACIJA**

Mladi v obdobje odraslosti vstopajo s pridobivanjem kompetenc in razvijanjem osebnostnih lastnosti, ki jim omogočajo samostojno življenje in delovanje. Prvi korak na tej poti je zaključek šolanja v okviru formalnega izobraževalnega sistema, že drugi korak pa je socialno in ekonomsko osamosvajanje, ki ju prinaša zaposlitev.

Podatki SURSa kažejo, da so mladi v Sloveniji zelo izobraženi, vendar njihovega znanja ne izkoriščamo tako, kot bi ga lahko. Posledica je beg možganov v tujino. Eden od razlogov, da mladi ne dobijo dela, je npr. tudi ta, da se podaljšuje delovna doba.

Dejstvo je, da se je v zadnjih letih popolnoma spremenil trg dela – ne samo glede potreb po delovni sili (ki zahteva vedno bolj izobraženo, pismeno in fleksibilno delovno silo), temveč tudi in predvsem, da so se spremenile oblike in načini dela.

Podatki Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije kažejo, da je bila stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji julija 2022 za ciljno skupino mladih 17,7-odstotna. V juliju 2022 je bilo v MOK 161 registriranih brezposelnih mladih.

V MOK je bilo v juniju 2022 26.066 delovno aktivnih prebivalcev, od tega 3699 delovno aktivnih prebivalcev med 15 in 29 letom.

#### **3.      *Strateški cilj 3: Spodbujanje zaposlovanja mladih***

MOK, javni zavodi in podjetja, katerih ustanoviteljica je MOK, izvajajo kadrovsko politiko, ki upošteva položaj mladih, ki šele vstopajo na trg dela. MOK sodeluje z BSC, d. o. o., Kranj, Regionalno razvojno agencijo za razvoj podjetništva na Gorenjskem, ki nudi sistemsko podporo razvoju inovativnih podjetniških pobud mladih ter v kar največji meri izkorišča inštrument javnih del ter drugih ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

V okviru Zavoda za zaposlovanje RS izvajajo ukrepe aktivne politike zaposlovanja, s katerimi lahko država na trgu dela prispeva k povečevanju zaposlenosti in tako zmanjšuje brezposelnost. Največ vključitev beležijo v programe: spodbujanje zaposlovanja – Zaposli.me, lokalne programe neformalnega izobraževanja in usposabljanja, javna dela ter programe neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mlade.

MOK bo do leta 2030 aktivno in večplastno pristopala k zagotavljanju boljših možnosti za zaposlovanje mladih, saj želimo, da mladi v Kranju najdejo priložnosti za svoj profesionalni razvoj. Cilj je ohranitev mladih v regiji od vpisa v vrtce do vpisa v domove za starejše.

MOK bo z različnimi spodbudami in projekti nadaljevala in spodbujala zaposlovanje mladih, samozaposlovanje in podjetništvo mladih ter še večjo povezanost med delodajalci in institucijami. S spodbujanjem inovativnosti in podjetnosti začenjajo že v osnovnih šolah s podjetniškimi krožki in z delavnicami za nadarjene učenke in učence.

Nadalje spodbujamo inovativnost, ustvarjalnost, samoiniciativnost, podjetništvo in samozaposlovanje mladih ter razvoj družbeno odgovorne podjetniške naravnosti in znanj v okviru javnega razpisa za mladinske dejavnosti in v okviru Kovačnice kot novega Podjetniškega inkubatorja Kranj. MOK podpira tudi programe Ljudske univerze Kranj, ki organizira in izvaja dejavnosti spodbujanja za razvoj temeljnih in poklicnih kompetenc ter ostale dejavnosti, ki dopolnjujejo znanja.

Aktivna politika zaposlovanja vključuje sredstva za spodbujanje odpiranja novih delovnih mest s ciljem zaposlitve brezposelnih oseb preko programov javnih del, ki se sofinancirajo iz občinskega proračuna. MOK zagotavlja sredstva za programe javnih del, in sicer za aktiviranje brezposelnih oseb, njihovo socialno vključenost, ohranitev ali razvoj delovnih sposobnosti ter spodbujanje novih delovnih mest. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje izbere programe javnih del za zaposlovanje na podlagi javnega povabila za izbor programov javnih del, ki jih sofinancira MOK. V letu 2021 je bilo v programe javnih del vključenih 67 udeležencev, od tega 9 mlajših od 30 let. Cilj je ohranitev oziroma povečanje sredstev za sofinanciranje izbranih programov javnih del skupaj z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje in izvajalci programov.

Informiranje in svetovanje pri iskanju zaposlitve potekata prek različnih kanalov. Neposredno se to dogaja prek Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, ki informacije posreduje tako prek svojih spletnih strani kot tudi z

osebnim svetovanjem. Posredno pa se mladi seznanjajo z možnostmi tudi po drugih kanalih. Cilj je vzpostavitev boljšega prenosa in pretoka informacij do mladih, ki na področju politike zaposlovanja že obstajajo.

Uspešnost obstoječih ukrepov MOK na tem področju je v povezavi z družbeno skupino mladih težko oceniti, ker so mladi ena izmed ciljnih skupin ukrepov. Prispevek k izboljševanju položaja mladih se tako izvaja posredno, s povečevanjem števila prostih delovnih mest. Ocenjujemo pa, da Kranj postaja mesto, ki nudi perspektivo in pogoje tudi za samozaposlovanje mladih, saj MOK skrbi za promocijo in popularizacijo tovrstnih inovativnih pristopov k spodbujanju ustvarjalnosti mladih in tako prispeva k reševanju brezposelnosti mladih.

### **Ukrep 3.1: Regionalni Strateški svet Svetovalnega središča Kranj**

Ukrep predvideva oblikovanje regionalnega Strateškega sveta Svetovalnega središča Kranj za svetovalno dejavnost v izobraževanju, v upravni enoti Kranj, namenjen odraslim, tudi mladim do 29. let in njihovim svetovalnim potrebam, povezanim z izobraževanjem, učenjem in razvojem kariere.

Namen delovanja strateškega sveta:

- boljša dostopnost svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih vsem odraslim, tudi mladim do 29. leta v lokalnem oziroma regionalnem okolju;
- dopolnjujoče se in usklajeno delo partnerskih organizacij;
- boljše seznanjanje z ugotovljenimi potrebami po razvoju človeških virov v lokalnem oziroma regionalnem okolju in odzivanju nanje;
- razvoj človeških virov v lokalnem oziroma regionalnem okolju;
- izmenjava informacij o ciljnih in vsebini svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, mladih do 29. leta ter stanju na področju izobraževanja odraslih v lokalnem oziroma regionalnem okolju;
- ugotavljanje potreb sodelujočih partnerjev za uporabljanje storitev svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, mladih do 29. leta;
- priprava skupnih strokovnih in promocijskih dogodkov v lokalnem oziroma regionalnem okolju z namenom boljše dostopnosti svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih in izobraževanja odraslim, tudi mladim do 29. leta v lokalnem oziroma regionalnem okolju;
- povezovanje z drugimi lokalnimi oziroma regionalnimi okolji ter ustanovami na nacionalni ravni in tudi v mednarodnem prostoru.

**Cilj:**

- večja vključenost mladih v svetovanja za nadaljnje izobraževanje, vrednotenje neformalno pridobljenih znanj in vseživljenjsko karierno orientacijo.

**Kazalnik:**

- 150 vključenih mladih v svetovanja za nadaljnje izobraževanje, vrednotenje neformalno pridobljenih znanj in vseživljenjsko karierno orientacijo med 15 in 29 letom starosti.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- Javni zavod LUK – Ljudska univerza Kranj;
- srednje šole;
- fakultete;
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje – Območna enota Kranj;
- Center za socialno delo Gorenjska, Enota Kranj;
- Območna obrtno-podjetniška zbornica Kranj;
- Svet gorenjskih sindikatov;
- Regionalna razvojna agencija Gorenjske, BSC, d. o. o., Kranj;
- mladinski center;
- občine Gorenjske.

### **Ukrep 3.2: Razvoj podjetništva in podjetnosti mladih**

#### **Ukrep 3.2.1: Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj**

Kovačnica (coworking prostor) je spodbujevalec in promotor podjetništva v širši okolici Kranja. V prostorih Kovačnice (nekdanja trgovska šola) je bilo v letu 2021 organiziranih 80 različnih dogodkov z 2252 obiskovalci. V letu 2020 je bil v okviru Regionalne razvojne agencije Gorenjske, BSC, d. o. o., Kranj v okviru projekta SIO vzpostavljen tudi prvi podjetniški inkubator. Inkubatorji zagotavljajo podporo inovativno naravnanim podjetniškim zamislim vse do realizacije le-teh, kakor tudi že obstoječim inovativnim podjetjem.

Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj je skupnost, ki podjetnikom iz širšega področja Gorenjske nudi vse potrebno za hiter, učinkovit in cenovno ugoden vstop v svet podjetništva. Je osrednja podjetniško podporna organizacija na Gorenjskem. Deluje na osnovi različnih projektov in programov, individualnega brezplačnega mentorskega programa in ekspertnega svetovanja, s pomočjo pri prijavih na razpise in splošnim informiranjem, s kontakti s potencialnimi investitorji, z nešteto dogodki in delavnicami, ogledi dobrih praks in organizacijo različnih specializiranih programov inkubiranja za gorenjske podjetnike. Potencialnim in obstoječim podjetnikom ponujajo tudi ugoden najem sodelavnega prostora ali pisarne v coworkingu Kovačnica.

V Kovačnici se je v letu 2021 izvajalo 11 aktualnih nacionalnih in EU projektov, ki so (ne)posredno povezani z mladimi:

- Projekt Karierni plac omogoča, da se poglobi stik z osnovnimi in srednjimi šolami Gorenjske. Za mlade izvajajo aktivnosti na področju karierne orientacije za šolajočo se mladino, starše in strokovne delavce. Mladim med 6. in 19. letom nudijo možnost individualnega informiranja, testiranja, svetovanja s področja načrtovanja in vodenja kariere ter podporo pri odločanju.
- Projekt Erasmus za mlade podjetnike sofinancira podjetniške izmenjave v tujini in pomoč pri iskanju mentorjev, olajša dostop do novih trgov in iskanje možnih poslovnih partnerjev ter pomaga pri internacionalizaciji poslovanja.
- Projekt PONI nudi štiri mesece zaposlitve potencialnim podjetnikom (vseh starosti), ki lahko v tem času ob pomoči notranjega, zunanjega mentorja in številnih izobraževanj, razvijajo svojo poslovno idejo.
- Projekt ACTIMPACT (donacija Google.org) spodbuja razvoj in promocijo impact podjetništva med mladimi.

S ciljem za tesnejše sodelovanje MOK z gospodarstvom, povezovanje z mladimi in predvsem s ciljem pomoči pri samozaposlovanju mladih, ki bodo tako ostajali v MOK, se je MOK odločila, da z ustanovitvijo sodelovalnega prostora (coworkinga) in prostorov za inkubirana podjetja pripomore k reševanju brezposelnosti med mladimi.

Ukrep obsega ureditev prostorov in ostale infrastrukture za ustanavljanje in delovanje novih podjetij, kar je za tovrstno namembnost mogoče uresničiti z obnovo starega objekta (Poštna ulica 4) in s tem nadgraditi projekt Kovačnica – coworking v Kovačnica - Podjetniški inkubator Kranj, nov podjetniški inkubator kot osrednje inovacijsko okolje Gorenjske in mesta Kranj.

Trenutno je vključenih 54 inkubirancev, ter 27 novonastalih podjetij.

#### **Cilji:**

- zagotavljanje vsebin podjetniškega inkubatorja;
- omogočiti mladim podjetnikom ugodno podporno okolje za nastanek, rast in razvoj podjetniške dejavnosti;
- ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti za spodbujanje podjetništva med mladimi;
- preko izvajanja aktivnosti inkubatorjev spodbuditi nastanek novih inovativnih podjetij in ohranitev starih.

#### **Kazalniki:**

- število uporabnikov;
- število projektov in dogodkov letno;



- vzpostavitev, delovanje in nadgradnja podjetniškega inkubatorja;
- število slovenskih in mednarodnih podjetij, ki sodeluje v inkubatorju;
- število slovenskih in mednarodnih mentorjev, ki sodelujejo v inkubatorju;
- število specializiranih dogodkov (npr. hackatoni s podjetji, delavnice, šole Scale up in weekendi ...);
- število novih zagonskih podjetij, ki izhajajo iz okolja inkubatorja.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj;
- fakultete;
- podjetja;
- deležniki za podporo inovativnega okolja;
- Regionalna razvojna agencija Gorenjske, BSC, d. o. o., Kranj.

**Ukrep 3.2:2: Projekt TIP – Talenti, Inovativnost, Podjetnost**

MOK izvaja projekt TIP – Talenti, Inovativnost, Podjetnost s partnerji, ki vključuje sistematično delo z mladimi, mentorji in učitelji v povezavi z gospodarstvom. V čim večji meri skušajo pomagati s kakovostnim izobraževanjem, ki bo spodbujalo razvoj talentov, z vzpostavljanjem programov, posebnih učnih laboratorijev (npr. OpenLab) in sodelovnih (coworking) prostorov, v katerih se bodo mladi podjetniki lahko razvili in delali.

Proračunska sredstva so namenjena spodbujanju podjetništva, inovativnosti ter razvoju mladih talentov v MOK. Za spodbujanje podjetniške iniciative med potencialnimi investitorji, obstoječimi podjetniki in mladimi talenti se izvajajo aktivnosti: ustvarjalnice za učitelje tehničnega pouka, izobraževanja za učitelje med šolskim letom, strokovne ekskurzije, forumi kranjskega gospodarstva, Festival inovativnih tehnologij, delavnice s področja sodobnih digitalnih tehnologij ...

V sodelovanju z Zvezo za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS) in partnerji nadgrajujemo vsebine projekta TIP (Talenti, Inovativnost, Podjetnost), ki mladim in učiteljem v prvi vrsti povečujejo digitalne, inovativne in kreativne kompetence, znanja in veščine, obenem pa celovito obravnavajo odraščajoče mlade talente ter jih pripravljajo za uspešno življenjsko in poklicno pot. Aktivnosti pokrivajo različne vidike, od ozaveščanja glede trendov in izzivov v digitalizaciji ter navdušenja nad tehnologijo do samega usposabljanja in izobraževanja, povezanega z digitalnimi, osebnostnimi in podjetniškimi kompetencami.

**Cilj:**

- spodbuditi vpis v srednješolske tehnične programe in študij tehnike, digitalizacije ter drugih sodobnih tehnologij.

**Kazalnika:**

- nadgradnja projekta;
- število delavnic oziroma spletnih seminarjev.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj;
- fakultete;
- podjetja;
- deležniki za podporo inovativnega okolja;
- Zveza za tehnično kulturo Slovenije;
- mladinski center.

**Nosilci:**

- mestna uprava;

- Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj;
- učitelji, mentorji na srednjih šolah;
- deležniki za podporo inovativnega okolja.

#### **5.4 STANOVANJSKA POLITIKA**

Samostojno bivanje in selitev od staršev je eden temeljnih korakov na poti do osamosvajanja mladega posameznika. Posledice pozne odselitve se kažejo v vse daljši odvisnosti mladih od staršev in poznejšem prehodu iz obdobja mladosti v odraslost.

Mladi so v primerjavi z ostalimi družbenimi skupinami prebivalstva v zadnjem obdobju še posebno ranljivi, ker šele vstopajo na trg dela in so zato finančno šibkejši.

Želimo zagotoviti kakovostno in varno preživljanje prostega časa mladih, ki je vložek ne le v njihov poln in zdrav razvoj, temveč vključuje tudi razvijanje njihove družbene odgovornosti in pomembno zmanjšuje rizična vedenja mladih. Pri tem je pomembno načrtovanje ustreznih prostorov za mlade.

MOK je v letu 2021 sprejela Stanovanjski program MOK, v katerem so kot ciljna skupina opredeljeni tudi mladi. Med cilji stanovanjskega programa navajamo več mladih z rešenim stanovanjskim problemom in večjo dosegljivost stanovanj za mlade posameznike, mlade pare in mlade družine.

Potrebno je informiranje in pomoč mladim pri iskanju stanovanj in osamosvajanju, ki predvideva boljše oglaševanje neprofitnih stanovanj v MOK, najemnih stanovanj za mlade, ko je na voljo več neprofitnih stanovanj za mlade, ter pomoč mladim pri iskanju stanovanj in osamosvajanju. Potrebne aktivnosti so objave razpisov za dodelitev neprofitnih stanovanj in najemnih stanovanj za mlade preko družbenih omrežij, spletne strani in z drugimi oglaševalskimi sredstvi, dostopnejšimi mladim.

#### **4. *Strateški cilj 4: Povečanje dostopnosti stanovanj za mlade***

##### **Ukrep 4.1: Ugodnosti pri zaposilih za občinska stanovanja**

Ukrep predvideva objavo javnega razpisa za dodelitev neprofitnih najemniških stanovanj, v katerem se mlade opredeljuje kot prednostno kategorijo prosilcev. Mlade prosilce se točkuje z večjim številom točk. MOK tako ponuja ugodnosti pri zaposilih za občinska stanovanja za mlade posameznike, mlade pare in mlade družine v starosti od 18 do 29 let. V letu 2019 je bilo skupno dodeljenih 32 stanovanj za vse kategorije prebivalstva.

V javnem interesu je, da mladi čim prej rešijo svoj stanovanjski problem in si tako zagotovijo osnovo za življenje, delo in ustvarjanje družine v MOK, bomo ravnali ciljno in mlade obravnavali prednostno, saj bo s tem demografska slika MOK na srednji rok boljša. Predviden je sprejem Pravilnika o dodeljevanju namenskih najemnih stanovanj mladim, na podlagi katerega bo pripravljen javni razpis za dodelitev namenskih najemnih stanovanj MOK za mlade posameznike, mlade pare in mlade družine v starosti od 18. do 29. leta. Spodnja starostna meja je vezana na pridobitev poslovne sposobnosti, ki jo posameznik praviloma pridobi pri 18-ih letih, zgornja meja 29 let pa je opredeljena v skladu z Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju.

##### **Cilja:**

- objava razpisa za dodelitev neprofitnih najemniških stanovanj, v katerem se mlade uvršča v posebno kategorijo upravičencev;
- zagotovitev vsaj desetih stanovanj za namen izvedbe javnega razpisa za dodelitev najemnih stanovanj v najem mladim posameznikom, mladim parom in mladim družinam.

##### **Kazalnika:**

- fond stanovanj za namen izvedbe javnega razpisa za dodelitev najemnih stanovanj v najem mladim posameznikom, mladim parom in mladim družinam;
- število dodeljenih neprofitnih stanovanj za mlade posameznike, mlade pare in mlade družine.

**Nosilec:**

- mestna uprava.

**Ukrep 4.2: Preučitev možnosti za pridružitvev projektu »Hiše za mlade družine« in vzpostavitev stanovanjskih skupnosti in medgeneracijskega sobivanja mladih in starejših**

Ukrep predvideva preučitev možnosti za pridružitvev projektu »Hiše za mlade družine«. Gre za projekt, ki vsebuje inovativni, neprofitni način pridobitve domovanja za mlade ljudi, ki bi si hoteli ustvariti družino. Sestoji se iz treh dejavnikov, in sicer občina uredi ustrezno zemljišče, ki ga odstopi za namen reševanja stanovanjske problematike, z evropskimi sredstvi, donacijami, državnimi razpisi in dobrodelnimi prireditvami se plača komunalno infrastrukturo, na zemljišču se postavi naselje približno 50 montažnih hiš okvirne površine 65 m<sup>2</sup>, pri čemer bi vsaka stala približno 50.000 evrov, kar bi bila končna cena za družino. Prednosti tega projekta so večkratne, saj prinesejo ugodnosti državi, občini in mladim, ki bi si s tem projektom rešili stanovanjski problem.

Ukrep predvideva še preučitev možnosti za vzpostavitev stanovanjskih skupnosti in medgeneracijskega sobivanja mladih in starejših.

**Cilja:**

- v okviru stanovanjskega programa preučiti možnosti za pridružitvev projektu »Hiše za mlade družine«;
- preučitev o možnosti za vzpostavitev stanovanjskih skupnosti in medgeneracijskega sobivanja mladih in starejših.

**Kazalnika:**

- preučena možnost pridružitvev projektu »Hiše za mlade družine«;
- preučena možnost za vzpostavitev stanovanjskih skupnosti in medgeneracijskega sobivanja mladih in starejših.

**Nosilca:**

- mestna uprava;
- nevladne organizacije v MOK.

**5.5 PARTICIPACIJA IN INFORMIRANOST**

Participacija mladih pomeni aktivno udeležbo in resnično vplivanje mladih na odločitve, ki zadevajo njihovo življenje. Zagotavljanje participacije mladih je ključno za uspešno in konstruktivno vključevanje mladih v življenje družbe. S participacijo se mladi tudi učijo demokracije oziroma delovanja aktualnih političnih sistemov in pridobivajo veščine, potrebne za demokratično delovanje, kot so dogovarjanje, pogajanje, lobiranje ipd. Z lastno participacijo v procesih odločanja v otroštvu in zgodnji mladosti si tudi pridobijo predstavo o tem, kako poteka javno (politično) odločanje in ga tako lažje razumejo. Lokalne oblasti so mladim najbližje, zato imajo pomembno vlogo pri spodbujanju njihovega sodelovanja v družbi.

MOK je sprejela Strategijo digitalnega razvoja Pametnega mesta in skupnosti Kranj za obdobje 2020–2023, v kateri so obravnavani tudi mladi in mlade družine. V tem obdobju želimo vzpostaviti urejeno informacijsko in komunikacijsko okolje z jasno koordinacijo, povezanimi procesi in platformami, razumljivimi in dostopnimi podatki ter dovolj zmogljivimi komunikacijami. V takem okolju obstoječe in nove rešitve tvorijo povezano celoto z dobro izkoriščenimi informacijskimi viri za potrebe občanov, gospodarstva in upravljanje z mestom.

Kot je razvidno iz analize ankete med mladimi, uspešnost ukrepov na področju informiranja mladih ne zadostuje potrebam mladih po dostopnosti vseh vrst informacij. Participacija mladih sicer ni visoka in je omejena na manjše število koristnikov oz. mladih.

**5. Strateški cilj 5: Osveščanje mladih o pomenu vključevanja v proces oblikovanja politik na lokalni in državni ravni**

**Ukrep 5.1: Osveščanje mladih o pomenu vključevanja v proces oblikovanja politik na lokalni in državni ravni ter njihovo vključevanje v odločanje v lokalni skupnosti**

Ukrep obsega izvajanje programov informiranja mladih o pomenu vključevanja v proces oblikovanja politik tako na lokalni kot tudi na državni ravni. Pri tem se sofinancirajo programi in vsebine, ki obsegajo aktivno participacijo mladih, vključevanje mladih v lokalne in državne politike predvsem na tistih področjih, ki zadevajo mlade.

Namen ukrepa je spodbujanje in vključevanje mladih v lokalno politiko ter približevanje delovanja občinske uprave mladim.

Cilj MOK je povečati aktivno participacijo mladih pri odločanju na vseh ravneh ter upoštevati pobude mladih pri oblikovanju različnih lokalnih politik.

V okviru mestnega sveta delujejo komisije kot stalna in občasna delovna telesa. Stalne komisije so določene s Statutom MOK,časne komisije pa župan imenuje za določeno delovno področje.

Komisija v okviru svojega delovnega področja obravnava zadeve iz pristojnosti sveta in daje mnenja ter predloge. V MOK med drugimi delujeta tudi Komisija za socialne dejavnosti, zdravstvo in šolstvo in Komisija za kulturo in šport, ki obravnavata mladinska vprašanja ter mladim omogočata sodelovanje pri odločitvah in razpravah, ki se nanašajo nanje.

Pobude mladih ali njihovih predstavnikov, ki prihajajo na MOK, so vedno dobro sprejete in tudi podprte.

**Ukrep 5.2: Župan za občane, tudi za mlade ter redno delovanje kolegija za mladinske dejavnosti kot sogovornika mestne občine pri načrtovanju ukrepov za mlade**

Župan nameni čas za občane. Srečanja potekajo enkrat mesečno na podlagi predhodne prijave. Namen je spodbujati občane, torej tudi mlade, da pridejo do župana s svojimi idejami in vizijami, ki jih bomo presojali in vključevali v delo.

Ukrep predvideva še redna srečanja med predstavniki delujočih mladinskih struktur v MOK z namenom učinkovitejšega pretoka informacij med ključnimi akterji na področju mladine (mladinske strukture) v MOK in načrtovanja skupnih aktivnosti. Funkcija kolegija v okviru Urada za družbene dejavnosti je predlaganje ukrepov za izboljšanje položaja mladih.

**Cilji:**

- spodbujanje mladih k sodelovanju v okviru srečanj župan za občane;
- vzpostavitev kolegija za mlade;
- dvakrat letno sestanek kolegija, z vsaj tremi predlogi letno, za izboljšanje položaja mladih.

**Kazalniki:**

- število udeležencev srečanj župan za občane med 15 in 29 let;
- število kolegijev za mlade;
- število predlogov kolegija županu.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- deležniki na področju mladinske dejavnosti v MOK;
- mladinski center.

## **6. Strateški cilj 6: Vzpostavitev sistema celovitega informiranja mladih**

### **Ukrep 6.1: Ohranjanje in krepitev informacijske točke**

V okviru ukrepa se posebno pozornost posveča informacijam iz lokalnega okolja.

Na spletnih straneh MOK informiramo mlade o vseh zadevah, ki neposredno ali posredno vplivajo na življenje mladih v lokalni skupnosti. Vzpostavljena je informacijska točka za mlade. Na spletni strani so zbrane tudi informacije o organizacijah in institucijah v MOK, njihovih dejavnostih, programih in dogodkih v MOK ter informacije o možnostih zaposlovanja, ponudbi športnih dejavnosti, kulturnih dogodkih, zdravju in socialni, ponudbi izobraževanja, prostovoljstvu, participaciji, stanovanjski politiki. Mladim je na voljo tudi rubrika KR povej svojo pobudo.

MOK v lokalnem časopisu in prek drugih kanalov obveščanja (iKranj, Facebook, Google-skupina KRprostovoljci) objavlja tudi novice s področja mladih.

Mlade bomo nagovarjali z objavami na spletni strani, s spremljanjem in odzivanjem na objave v odprti skupini »KRprostovoljci«, ki smo jo oblikovali v Google-skupinah za komuniciranje, izmenjavo mnenj in stališč med člani različnih civilnih organizacij in društev ter prek vseh drugih kanalov občine.

S promocijskimi akcijami in intervencijami v posameznih ciljnih skupinah mladih bomo v naslednjem obdobju intenzivneje širili informacije o podpornih mehanizmih, ki jih mladim ponuja MOK.

#### **Cilji:**

- prenova spletne strani MOK za področje mladine;
- sodelovanje s srednjimi šolami, mladinskimi organizacijami in organizacijami za mlade na področju informiranja in vključevanja mladih v oblikovanje politik na lokalni ravni;
- krepitev prisotnosti MOK na družbenih omrežjih, kjer se pojavljajo mladi (Instagram, TikTok);
- informiranje mladih o dogajanju v mladinskih organizacijah in mladinski sferi;
- vzpostavitev in delovanje digitalne platforme z informacijami za mlade.

#### **Kazalniki:**

- prenovljena spletna stran MOK za področje mladine;
- prisotnost MOK na družbenih omrežjih, kjer se pojavljajo mladi;
- število aktivnosti informiranja o dogajanju v mladinskih organizacijah in mladinski sferi na spletni strani MOK za področje mladine v zavihku Aktualno;
- delovanje digitalne platforme z informacijami za mlade.

#### **Nosilci:**

- mestna uprava;
- mladinski center;
- srednje šole;
- javni zavodi MOK;
- mladinske organizacije v MOK;
- deležniki s področja kulture, športa, sociale.

### **Ukrep 6.2: Mestna kartica MOK**

Uvedba mestne kartice je eden od gradnikov pametnega mesta, v katero se vključujejo občani, javni zavodi in gospodarstvo (npr. lokalni ponudniki storitev). Mestno kartico bo mogoče uporabljati za dostop do različnih storitev v mestu. Mladi bodo z njo uporabljali vse mestne storitve, za katere sedaj potrebujejo različne kartice in aplikacije (KRskolesom, mestni avtobusni prevoz, vstopnine za prireditve, športne objekte, članarina za Mestno knjižnico Kranj). Posebno pozornost bomo posvetili mladim. Sistem mestne kartice vsebuje tudi sistem vzpodbud, preko katerega bo MOK vabila in nagrajevala mlade za uporabo storitev v mestu ter trajnostno ravnanje (npr. multimodalnost).

**Cilja:**

- uvedba mestne kartice;
- zbiranje idej mladih uporabnikov za kartico MOK.

**Kazalnik:**

- število izdanih mestnih kartic mladim.

**Nosilec:**

- mestna uprava.

**5.6 PROSTOVOLJSTVO, SOLIDARNOST IN MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE**

Področje mladinskega sektorja pokriva tudi prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih. MOK v okviru programov in projektov mladinske dejavnosti sofinancira tudi prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih. Osnovnošolci, srednješolci in študentje so prav tako prostovoljci, prostovoljstvo je odlična priložnost za osebnostni in socialni razvoj mladih. Tudi mladi polepšajo življenje tistim, ki potrebujejo pomoč.

**7. Strateški cilj 7: Spodbujanje prostovoljstva med mladimi v MOK**

**Ukrep 7.1: Vzpostavitev točke za prostovoljstvo in posredovalnice prostovoljskih del na območju MOK**

MOK bo v prihodnje večjo pozornost namenila prostovoljstvu kot vrednoti. Namen tega ukrepa je krepitev prostovoljstva že med tistimi, ki so vključeni v programe predšolske vzgoje, pa vse do študentov. V ta namen bo prek različnih dejavnosti in sofinanciranja mladinskih programov skrbela za rast števila mladih prostovoljcev in jim zagotavljala podporo mentorjev, usposobljenih mladinskih delavcev, predvsem pri krepitvi zmožnosti komuniciranja, motiviranja in opolnomočenja mladih prostovoljcev.

Ukrep predvideva vzpostavitev točke za prostovoljstvo in posredovalnice prostovoljskih del, in sicer na območju MOK, in vzpostavitev prostovoljskih točk »drop-in« (organizacij/lokacij, kamor lahko pridejo opravljati prostovoljno delo mimoidoči z »več časa«).

V okviru Ljudske univerze Kranj se predvideva polovična zaposlitev koordinatorja za delo s prostovoljci.

**Cilji:**

- določitev in vzpostavitev baze za prostovoljstvo;
- določitev koordinatorja za delo s prostovoljci;
- spodbujanje mladih k vključitvi v programe prostovoljstva in sodelovanja pri dejavnostih;
- spodbujanje prostovoljstva in mentorstva starejših mladim in tudi mladih starejšim ter k prenosu znanj in kompetenc na mlajše generacije;
- sodelovanje z nevladnimi organizacijami v MOK;
- vpeljava dogodka Naj prostovoljec Kranja.

**Kazalniki:**

- vzpostavitev baze prostovoljcev;
- koordinator za delo s prostovoljci;
- spremljanje in število novo prijavljenih mladih prostovoljcev;
- izpeljan dogodek Naj prostovoljec Kranja.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- Javni zavod LUK – Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center;

- javni zavodi MOK;
- nevladne organizacije v MOK;
- javni socialno-varstveni zavodi, domovi upokojencev;
- upravni organi v sestavi;
- srednje šole;
- fakultete;
- mladinske organizacije v MOK;
- Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva.

**Ukrep 7.2: Pridobitev naziva prostovoljstvu prijazna občina in spodbujanje šol ter dijaškega doma k pridobitvi naziva junaki našega časa**

Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, vsako leto objavi poziv za pridobitev naziva prostovoljstvu prijazna občina. S podelitvijo naziva izpostavljajo občine, ki po mnenju Slovenske filantropije in članic Slovenske mreže prostovoljskih organizacij prepoznava pomen prostovoljskega dela občanov za življenje v njihovi skupnosti, cenijo njihovo delo, podpirajo prostovoljske organizacije in namenja del občinskih sredstev za razvoj prostovoljstva v svoji občini. MOK se vsako leto prijavi na razpis. Od leta 2018 do leta 2021 pa je tudi prejemnica teh nazivov.

Vsako leto razglasijo tudi prejemnike naziva junaki našega časa, ki ga pridobijo šole in dijaški domovi z najbolje organiziranim prostovoljstvom.

**Cilji:**

- spodbujanje, da se bodo v posebno skrb za razvoj prostovoljstva mladih vključile tudi srednje šole in dijaški dom z različnimi projekti, kot so promocija prve pomoči, medvrstniška pomoč pri šolskem delu ter pridobitev vsaj dveh novih prostovoljcev letno;
- ohranitev naziva prostovoljstvu prijazna občina.

**Kazalnika:**

- potrjen naziv prostovoljstvu prijazno mesto;
- število prejemnikov naziva junaki našega časa za šole in dijaške domove.

**Nosilec:**

- mestna uprava.

**5.7 ŠPORT, ZDRAVJE IN SOCIALNA OSKRBA MLADIH**

Športna dejavnost je eden ključnih gradnikov telesnega in duševnega razvoja mladih. Položaj mladih v športni lokalni politiki podrobneje opredeljuje Strategija na področju športa v MOK 2022–2030, ki jo MOK uresničuje skupaj z nosilci in partnerji. MOK je ustanovila Zavod za šport Kranj, ki upravlja in vzdržuje infrastrukturo za šport in prosti čas v lasti MOK, izvaja letni program športa v občini, organizira športno vzgojo, interesne dejavnosti, športno vadbo, rekreativni šport in prireditve.

Mesto Kranj je dobro razvito mesto s številnimi raznolikimi in dosegljivimi programi športa, kar je pomembno predvsem za mlade, ki skozi športne dejavnosti izoblikujejo svojo osebnost in zdrav način življenja.

**8. Strateški cilj 8: Spodbujanje zdravega življenjskega sloga in športa mladih**

**Ukrep 8.1: Sofinanciranje izvajalcev prek javnega razpisa za sofinanciranje dejavnosti izvajalcev letnega programa športa**

MOK kot najpomembnejši financer športne dejavnosti sofinancira programe športa otrok in mladine, športno rekreacijo. Prejemniki sredstev morajo zagotavljati možnosti vključevanja mladih v športne programe in njihovo športno dejavnost.



MOK sofinancira programe oziroma projekte mladinskih dejavnosti, med katere spadajo razni športni tabori, športne počitnice z ustreznimi programi vsebin.

Sofinanciramo tradicionalne mednarodne in množične prireditve v organizaciji športnih društev, ki promovirajo Kranj kot mesto športa, kakovostne in vrhunske športnike ter športne delavce. Prav tako podpiramo strokovno izobraževanje, ki je nujno potrebno, da se zadrži vsaj današnje raven kakovostnega dela v društvih. Sofinancirano je tudi strokovno trenersko delo v štirinajstih društvih. Sredstva so namenjena za trenerski kader v programih otrok in mladine, usmerjene v kakovostni in vrhunski šport.

MOK ciljno skupino mladih prioriteto obravnava v okviru Letnega programa športa MOK in dodatno spodbuja razvoj novih in obstoječih počitniških programov z vključenimi športnimi dejavnosti, ki se prijavljajo na javni razpis za mladinske dejavnosti.

**Cilja:**

- sofinanciranje izvajalcev športnih programov tako na tekmovalni ravni kot tudi na ravni rekreativnih oziroma prostočasnih programov;
- povečanje višine sredstev na javnem razpisu za šport v proračunu vsaj v višini priznane rasti cen življenjskih stroškov na letni ravni.

**Kazalniki:**

- število sofinanciranih izvajalcev iz javnega razpisa za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa;
- število sofinanciranih izvajalcev iz javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov v okviru mladinskih dejavnosti v MOK;
- višina sredstev v proračunu za javni razpis za šport.

**Nosilec:**

- mestna uprava.

**Ukrep 8.2: Spodbujanje motivacije mladih za ukvarjanje s športom**

MOK se zaveda, da je športni slog življenja izredno pomemben tudi z vidika telesnega in duševnega razvoja otrok in mladine.

**Cilji:**

- zagotavljanje sredstev za izvedbo letnega programa športa, namenjenega mladim;
- razvoj športne infrastrukture na prostem, npr. pohodniške poti, kolesarske, fitnes na prostem, tematske poti, energetske točke, turnokolesarska pot;
- spodbujanje mladih, ki niso člani društev in klubov, da se začnejo ukvarjati s športom, saj je problem prevelika usmerjenost v tekmovalne športne panoge, zato je izreden osip mladih na prehodu iz osnovne v srednje šole ter v prezasedenosti objektov ter povišanje oz. vsaj ohranitev odstotka mladih, ki se ukvarjajo s športom;
- sodelovanje z mladinskimi organizacijami v MOK in drugimi deležniki s področja športa za skupno izpeljavo projektov športnih vsebin;
- upoštevanje potreb mladih pri načrtovanju in gradnji javnih športnih objektov.

**Kazalnik:**

- odstotek mladih, ki se ukvarjajo s športom.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- deležniki s področja športa.

## **9. Strateški cilj 9: Izboljševanje pogojev za zdravje mladih**

Zdravje je najpomembnejša vrednota. Kljub temu, da so mladi praviloma bolj zdravi kot odrasli, so z vidika zdravja zelo ranljiva skupina, zato je treba med njimi še posebej spodbujati zdrav način življenja in jih osveščati o pomenu ohranjanja zdravja že od otroštva dalje ter vzpostavljati preventivne dejavnosti.

MOK ima ključno vlogo pri omogočanju in spodbujanju zdravega življenjskega sloga in telesne dejavnosti za krepitev zdravja tako preko ustreznega načrtovanja in izgradnje infrastrukture – igralnih površin, parkov, kolesarskih in peš poti, telovadnih in vadbenih športnih prostorov kot tudi preko omogočanja in financiranja/sofinanciranja programov spodbujanja zdravega življenjskega sloga, vključno s programi telesne dejavnosti za krepitev zdravja, ponudbe vadbenih in športno-rekreativnih programov.

Cilj na tem področju je poskrbeti za zdravje in dobro počutje mladih s poudarkom na spodbujanju duševnega in spolnega zdravja, športa, telesne dejavnosti, zdravega načina življenja ter preprečevanju in zdravljenju poškodb, motenj prehranjevanja, odvisnosti in zlorabe drog. MOK si želi med mladimi krepiti zavest o pomenu zdravega načina življenja ter zavest o odgovorni skrbi za svoje zdravje. Razvoj bo usmerjala v ustrezno načrtovanje nove javne infrastrukture za izboljšanje kakovosti bivanja za vse, tudi mlade.

V okviru Evropske mreže šol deluje Slovenska mreža zdravih šol, med katerimi so tudi šole v MOK. Ta se odziva na probleme v zvezi z zdravjem otrok in mladostnikov ter izvaja preizkušene programe za promocijo zdravja na telesnem, duševnem, socialnem in okoljskem področju za učence, učitelje in starše. Z dejavnostmi za izboljšanje zdravja vseh v šolski skupnosti želijo te šole vplivati na vedenje posameznikov kot tudi na kakovost njihovih družbenih odnosov, izboljšanje okolja in življenjskih pogojev. Zdrave šole v MOK so OŠ Staneta Žagarja Kranj, OŠ Orehek Kranj, OŠ Predoslje Kranj, OŠ Matije Čopa Kranj in OŠ Helene Puhar Kranj.

### **Ukrep 9.1: Sofinanciranje preventivnih programov**

MOK za ciljno skupino mladih sofinancira izvajanje preventivnih programov v ZD Kranj, ki so usmerjeni v šolsko mladino. V program Posvetovalnica za mlade, ki deluje v Zdravstvenem domu Kranj v okviru ginekološke ambulante, so vključeni mladostniki ob prehodu v svet odraslih (približno 75 mladih letno). Z namenom zmanjšanja števila kadiccev, zlasti med mladimi, deluje preventivni protikadilski program Metulj, ki je dosegel vse učence in starše na nižji stopnji, da so se seznanili s programom Vzgoja za nekajenje (letno približno 1400 uporabnikov). Program priprave na porod in starševstvo je organiziran v okviru Šole za starše. Obsega organizirana srečanja, tečaj zgodnje nosečnosti, tečaj priprave na porod in varno vadbo v nosečnosti (letno približno 300 staršev). Mladim mamamicam omogočamo in spodbujamo dojenje tudi z zagotavljanjem ustreznih pogojev v javnih objektih.

MOK sofinancira programe in projekte v okviru javnega razpisa za mladinske dejavnosti. V letu 2022 je sofinancirala tri projekte na področju zdravja. Vsi trije projekti so na temo svetovanja mladim na področju duševnega zdravja, ker smo prepoznali, da je potrebno posvečati pozornost aktivnostim za ohranjanje duševnega zdravja in dobrega počutja vseh mladih v MOK. Z namenom širše ozaveščenosti sodelujemo z organizacijami pri dogodkih, kot so predstavitve in okrogle mize na temo duševnega zdravja.

#### **Cilji:**

- nadaljnje izvajanje preventive in čim manj pomoči, potrebnih mladim;
- nadaljnje izvajanje programov Posvetovalnica za mlade, Metulj, Šola za starše;
- informiranje in vključevanje v projekt Rane ekrana (preventiva in kurativa digitalne zasvojenosti);
- ohranjanje sofinanciranja preventivnih programov v okviru javnega razpisa za mladinske dejavnosti;
- promocija in destigmatizacija duševnega zdravja;
- vzpostavitev mobilne službe za pomoč mladim s težavami v duševnem zdravju;
- informiranje, osveščanje mladih in spodbujanje njihovega vključevanja v preventivne akcije, delavnice, svetovanja;
- sodelovanje z mladinskimi organizacijami v MOK in drugimi deležniki s področja zdravja za skupno izvedbo vsebin programov za zdravje.

**Kazalniki:**

- število mladih, vključenih v preventivne programe s področja zdravstva;
- ohranitev števila sofinanciranih preventivnih programov v okviru javnega razpisa za mlade;
- število mladih uporabnikov mobilne službe v povprečju na leto.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- srednje šole;
- Zdravstveni dom Kranj;
- Center za krepitev zdravja;
- Nacionalni inštitut za javno zdravje, območna enota Kranj;
- Center za socialno delo Gorenjska, enota Kranj;
- Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj;
- mladinske organizacije v MOK;
- nevladne organizacije v MOK.

**10. Strateški cilj 10: Sofinanciranje, informiranje, osveščanje in vključevanje mladih v programe in projekte na področju socialne oskrbe mladih**

**Ukrep 10.1: Sofinanciranje, informiranje, osveščanje in vključevanje mladih v programe in projekte na področju socialne oskrbe mladih**

Socialna oskrba za mlade, v okviru katere so navedeni tudi programi in storitve zanje, je podrobno opisana v sprejeti Strategiji socialnega varstva MOK 2022–2028.

V MOK stremimo h kontinuiteti, nadgradnji programov in storitev za mlade, družine in žrtve nasilja.

Vsako leto objavimo javni razpis za sofinanciranje nevladnih organizacij na področju socialnega varstva, na katerega se letno prijavi več kot trideset društev, ki delujejo na tem področju in so vanje vključeni tudi mladi.

V okviru Lokalne akcijske skupine MOK prednostno podpiramo preventivne programe in projekte za preprečevanja zlorabe drog v srednjih šolah ter v Dijaškem in študentskem domu Kranj.

Sofinanciramo letovanje mladih iz MOK s socialno in zdravstveno indikacijo v času poletnih počitnic

Vključujemo se v programe za mlade, ki jih izvaja Center za socialno delo Gorenjska, enota Kranj.

V MOK deluje tudi mreža Unicefovih varnih točk, kamor se lahko zatečejo mladi, ki potrebujejo trenutno zaščito, pomoč ali zgolj nasvet v stiski. Javne točke so različni javni prostori, npr. MOK, Mestna knjižnica Kranj, lekarne. Želimo, da se takšne točke vzpostavijo tudi v srednjih šolah, športnih in kulturnih objektih oziroma povsod tam, kjer se zadržujejo mladi.

MOK je prva slovenska občina, ki začenja s pilotnim projektom Varuhov kotichek, v okviru katerega je pozornost usmerjena na kršenje pravic različnih skupin prebivalstva, še posebej mladih.

**Cilji:**

- informiranje, osveščanje in vključevanje mladih v programe za mlade, družine in žrtve nasilja in preventivne akcije, delavnice, svetovanja na področju socialne oskrbe;
- nadaljnje financiranje v okviru programov in storitev za mlade, in sicer:
  - o povečanje višine sredstev na javnem razpisu za sofinanciranja nevladnih organizacij na področju socialnega varstva vsaj v višini priznane rasti cen življenjskih stroškov na letni ravni;
  - o ohranitev delovanja Lokalne akcijske skupine MOK;
  - o ohranitev financiranja brezplačnih letovanj;
  - o stabilno financiranje programov Centra za socialno delo Gorenjska;
- letno povečevanje vsaj za eno varno točko v MOK;
- ohranitev projekta Varuhov kotichek;

- sodelovanje z mladinski organizacijami v MOK in drugimi deležniki s področja socialne oskrbe za skupno izvedbo programov.

**Kazalniki:**

- redno financiranje programov in storitev za mlade, in sicer:
  - o višina sredstev na javnem razpisu za sofinanciranja nevladnih organizacij na področju socialnega varstva;
  - o Lokalna akcijska skupina MOK;
  - o brezplačna letovanja;
  - o programi Centra za socialno delo Gorenjska, enota Kranj.
- število varnih točk v MOK;
- nadaljevanje projekta Varuhov kotiček.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- Škrlovec - dnevni center za mlade in družine;
- srednje šole;
- Center za socialno delo Gorenjska;
- mladinske organizacije v MOK;
- nevladne organizacije v MOK.

**5.8 KULTURA**

Kultura je temeljna vrednota sama po sebi. Dviguje raven kakovosti življenja vseh prebivalcev v Kranju. Kultura je tista, ki pripomore h krepitvi zavedanja o skupni identiteti, skupnem bivanju. Ima trajno duhovno vrednost, ki se ne izkazuje z neposrednimi ekonomskimi učinki. Investicija v kulturo je investicija v blagostanje vseh prebivalcev Kranja.

Vizija MOK na področju mladih in kulture je uresničevanje usmeritev in ciljev Programa kulture 2021–2025, v katerem je posebno poglavje namenjeno tudi mladim. V Kranju deluje precejšnje število kulturnih društev in zavodov, ki vključuje tudi mlade in s tem bogatijo kulturno ponudbo Kranja.

Med največje dogodke v MOK za mlade sodi tradicionalni Teden mladih, ki ga izvaja Klub študentov Kranj. Dogodke za mlade izvajajo tudi Kulturno umetniško društvo Subart v Trainstation squad, Zavod Carnica ter mnoge druge nevladne organizacije, ki ustvarjajo na različnih umetniških področjih.

**11. *Strateški cilj 11: Krepitev participacije mladih v kulturi***

**Ukrep 11.1: Sofinanciranje kulturnih izvajalcev**

**Cilji:**

- ohranitev sofinanciranja kulturnih izvajalcev s statusom javnega interesa na področju kulture in mladine;
- povečanje višine sredstev v proračunu za javni razpis za kulturo vsaj v višini priznane rasti cen življenjskih stroškov na letni ravni;
- posebna spodbuda prvim projektom in programom mladih, še ne uveljavljenih kulturnih ustvarjalcev (vzpostavitev sistema sofinanciranja);
- sodelovanje z mladinskimi organizacijami v MOK in drugimi deležniki s področja kulture za skupno izpeljavo projektov kulturnih vsebin.

**Kazalnika:**

- število sofinanciranih programov in projektov na javnem razpisu za kulturo;
- višina sredstev v proračunu za javni razpis za kulturo.

**Nosilec:**

- mestna uprava.

### **Ukrep 11.2: Vključevanje mladih v letne programe javnih zavodov s področja kulture**

Posebne programe za mlade v okviru svojih programskih aktivnosti izvajajo javni zavodi: Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj in Prešernovo gledališče, ki se povezujejo z institucijami, ki delujejo na področju mladinskega sektorja.

**Zavod za turizem in kulturo Kranj:** glavne naloge in usmeritve delovanja so razvoj in trženje turizma ter vzpostavitev prepoznavnosti Kranja kot turistične destinacije. MOK je objavila Strategijo razvoja turizma v MOK 2021–2026, ki zajema vse ciljne skupine, tudi mlade.

**Prešernovo gledališče Kranj** izvaja mladinski abonma Špica za mlade ter predstave za srednješolce. Načrtujejo tudi izvedbo delavnic gledališke vzgoje za mlade. Cilj je povečevanje števila abonmentov v posebnem abonmaju ŠPICA za mlade.

**Mestna knjižnica Kranj** v sklopu programov za mlade izvaja računalniško izobraževanje za osnovnošolce, Poletni ROBO\_KAMP, ustvarjalne delavnice. V knjižnico je včlanjenih 6732 mladih med 15. in 29. letom starosti, kar predstavlja kar 35 odstotkov vseh članov Mestne knjižnice Kranj. Opaža se osip mladih članov knjižnice, predvsem takoj po polnoletnosti. Cilj je obdržati članstvo mladih, ohraniti oziroma povečati delež mladih vseh starostnih skupin, ki jo obiskujejo, in večati delež bralcev med mladimi z izvajanjem projektov za spodbujanje branja med mladimi – bralni krožki za mlade, pogovori o knjigah za mlade z avtorji, sodelovanje v evropskih projektih.

Mladi redno hodijo v knjižnico, izposojajo si gradivo za učenje in študij, polnijo čitalniška mesta (individualne študijske sobe, skupno študijsko sobo in mize, ki so razporejene po knjižnici izven študijskih sob). Posebej jim je namenjena mladinska soba, kjer se lahko skupaj učijo, prebirajo stripe in drugo gradivo. V bližini sta tudi glasbena in filmska soba za ogled filmov in poslušanje glasbe iz knjižnične zbirke. Vse prve letnike srednjih šol vsako leto povabijo v knjižnico k začetku projekta Rastem s knjigo. Občasno imajo v knjižnici šolsko improvizacijsko ligo in improvizacijske predstave. Vsak mesec s Klubom študentov Kranj prirejajo Kviz znanja, ki se ga večinoma udeležujejo mladi.

V okviru knjižnice bo vzpostavljena KReativnica v prostoru, ki je v lasti MOK, in bo uporabnikom zagotavljala dostop do drugačnih, sodobnih in tudi 24-urnih storitev. KReativnica bo obogateno izobraževalno okolje, kjer se bodo srečevali uporabniki in delili informacije, svoja znanja, veščine, orodja, pripomočke ter se spoznavali z novimi tehnologijami (3D-tiskanje, VR-tehnologija, robotika, računalniško programiranje, snemalni studio ...), si morda sami pomagali pri kreativnem zagonu lastnega podjetja z izdelavo promocijskega materiala (tiskanje nalepk, majic, tiskovin, šivanje ...) ali pa bodo prostor uporabili za svojo lastno umetniško razstavo. Privlačna bo predvsem mladim, saj bo domiselno, sodobno in funkcionalno opremljena in bo ponujala zanimive tehnologije. V prostor bo umeščena 24-urna samopostrežna knjižnica, dostopna samo članom knjižnice. Pred KReativnico bo atrij, ki bo v uporabi v lepem in toplim vremenu za posebne prireditve izven prostorov, za srečevanje in preživljanje prostega časa (igre, pravljичni večeri, kvizi, različne prireditve).

V **Gorenjskem muzeju** je mladim namenjena Muzejska pedagoška soba v gradu Khislstein, grajsko kuhinjo in grajski vrt v poletnih mesecih namenijo za počitnikovanja. Izvajajo tudi vodstva za srednješolce in sodelujejo z različnimi fakultetami pri raziskovalnih projektih. Izvajajo tudi projekte v sklopu programa Erasmus+.

V prihodnosti želi MOK programe še bolj okrepiti ter jih povezati v skupno ponudbo za mlade.

#### **Cilji:**

- spodbujanje javnih zavodov za snovanje atraktivnih vsebin za ciljno skupino mladih z namenom povečanja dostopnosti kulturnih dobrin za mlade in povečanja deleža mladih, ki najdejo zaposlitev na področju kulture;
- javni zavodi uvrstijo svoje cilje in programe za mlade v svoje srednjeročne razvojne dokumente in o tem poročajo v svojih letnih poročilih;
- vzpostavitev KReativnice.

#### **Kazalniki:**

- ohranjanje sofinanciranja;

- razvijanje novih storitev in programov za mlade;
- število javnih zavodov MOK s področja kulture, ki v svojem programu nagovarjajo tudi ciljno skupino mladih;
- število mladih obiskovalcev v javnih zavodih, ciljne skupine od 15 do 29 let.
- vzpostavljena KReativnica.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- javni zavodi MOK.

### **5.9 TRAJNOSTNA MOBILNOST MLADIH, VARSTVO OKOLJA IN NARAVE**

Positiven odnos do varstva okolja in narave se mladim privzgaja že v vrtcu in osnovni šoli, tako da je potreben poudarek in delovanje še naprej v smeri dobrih navad mladih glede varstva okolja in ohranjanja narave.

Na tem področju želimo mladim v dobi odraščanja izoblikovati trajne navade glede odnosa do trajnostne mobilnosti, okolja in narave. Potrebno je spodbujanje za prostovoljno delo in večje zavedanje mladih, da je skrb za okolje celoletna.

MOK se bo usmerjala in mladim ponujala doživetja, izboljševala kakovost življenja tudi z razvojem turizma, trajnostnim ohranjanjem in osveščanjem o pomenu naravne in kulturne dediščine ter z dvigovanjem kakovosti delovnih mest v turizmu za mlade.

## **12. Strateški cilj 12: Povečanje trajnostne mobilnosti mladih v lokalnem okolju**

### **Ukrep 12.1: Celostna prometna strategija MOK**

Namen celostne prometne strategije MOK je prispevati k razvoju urbane mobilnosti in pomagati pri vzpostavitvi trajnostnega prometnega sistema, s pomočjo katerega stremimo k zboljšanju privlačnosti in kakovosti življenjskega prostora v urbanih območjih, zagotovitvi dostopnosti delovnih mest in storitev, tudi za mlade, izboljšanju povezanosti zalednih območij z mestom, izboljšanju izkoriščenosti prometne infrastrukture, znižanju stroškov za mobilnost, trajnostnemu razvoju turizma, zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov in porabe energije, povečanju prometne varnosti, razvoju lokalnega in regionalnega gospodarstva ter privabljanju investicij.

MOK je vzpostavila nove kolesarske povezave, mrežo KRskOLESOM in elektrificirana kolesa, stojala za kolesa ter Center trajnostne mobilnosti. Dijaki in študenti so upravičeni do nakupa subvencioniranih vozovnic v javnem potniškem prometu. Glede na novo vzpostavljeno infrastrukturo je cilj navdušiti mlade uporabnike za čim širšo uporabo trajnostnih oblik prevoza (kolo, avtobus, vlak, skiro...) in s tem zmanjševanje ogljičnega odtisa.

**Cilji:**

- posvečanje pozornosti trajnostne mobilnosti v MOK;
- razvijanje prometne infrastrukture MOK;
- stremeti k izboljšanju pogojev za pospeševanje mobilnosti mladih, vključno s finančno dostopnostjo trajnostnih oblik prevoza za mlade;
- prilagoditev voznih redov JPP uporabnikom popoldanskih in večernih aktivnosti ter izboljšanje povezanosti podeželja z mestom; nočne linije za avtobus, ki so usklajene s prireditvami;
- popularizacija sistema KRskOLESOM med mladimi in vzpostavitev spoštljivega odnosa mladih do kolesarske infrastrukture.

**Kazalniki:**

- razvijanje prometne infrastrukture in sledenje prometni strategiji MOK;
- izboljšani pogoji za pospeševanje mobilnosti mladih s prilagojenimi voznimi redi;
- odstotek uporabnikov trajnostnih oblik prevoza med mladimi.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- srednje šole;
- fakultete;
- javni zavodi MOK;
- nevladne organizacije v MOK;
- lokalno gospodarstvo;
- občine Gorenjske.

**13. Strateški cilj 13: Približati mladim varstvo okolja in narave ter spodbujanje sprememb navad**

**Ukrep 13.1: Varstvo okolja in narave ter spodbujanje sprememb navad**

MOK se v želji za varstvo okolja in narave povezuje in sodeluje z društvi, organizacijami in drugimi občinami Gorenjske. Varovanje okolja in naravnih virov ima tudi gospodarski pomen, realizira pa se predvsem prek urejanj okoljske in prometne infrastrukture. Gre za poseg v spremembo kulture, spreminjanja vzorcev, prilagajanje lokalne zakonodaje in umeščanje novih pravil na področju trajnostnega razvoja MOK.

MOK podpira prehod v krožno gospodarstvo, eden od ciljev je manjšanje vpliva na okolje s spodbujanjem sprememb navad prebivalcev, še posebej mladih, da bomo mesto z okolico tudi v prihodnosti uspešno upravljali. V strategiji »Zero Waste 2021–2031« so združeni koncepti, modeli in nasveti za družbo, kako naj se obnaša, da ne samo zmanjša količino odpadkov, temveč tudi zniža porabo materialov in energije.

MOK skrbi za mesto, ulice in trge, predvsem pa za zeleno okolico, tudi s finančno podporo različnih vsakoletnih prostovoljnih akcij čiščenja okolja (čistilne akcije, odstranjevanja invazivnih rastlin), ki jih organizirajo različna, v MOK registrirana društva, ter lovske in ribiške družine. MOK nadaljuje z ozelenjevanjem mesta, zasajanjem drevoredov. V okviru javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov za področje mladinske dejavnosti se namenjajo sredstva tudi projektom s področja varstva okolja in narave. Izvaja se projekt e-mobilnost, na spletni strani se objavljajo nasveti za občane, posodobljen je vozní park občine in javnih zavodov z e-vozili z lastnimi polnilnicami, postavljene so javne polnilnice, sončne elektrarne.

**Cilji:**

- organiziranje različnih čistilnih akcij in v čim večji meri spodbuditi k udeležbi člane vseh sofinanciranih društev preko javnih razpisov;
- izvajanje posebnih skupnih akcij (knjižnica semen – menjava avtohtonih ali doma pridelanih semen zelenjave, popraviljanje koles in drugih mehanskih naprav, menjava orodij in materialov idr.);
- ozaveščanje in spodbujanje mladih k povečevanju deleža ločeno zbranih odpadkov, k recikliranju materialov v šolah, na večjih prireditvah za mlade, v javnih zavodih MOK;
- sodelovanje s šolami (naravoslovni dnevi za čistilne akcije, obiski Zbirnega centra);
- spodbujanje k ozelenitvi streh in ureditvi učilnic na prostem na srednjih šolah;
- v okviru javnega razpisa nadaljnje sofinanciranje izvajanja programov na temo varstva okolja in narave.

**Kazalniki:**

- število izvedenih akcij in posebnih skupnih akcij v okviru varstva okolja in narave;
- uvedena posvojitvev dela v prostoru ali naravi;
- število ureditev zelenih streh in učilnic na prostem;
- delež mladih, ki se odzovejo na akcije.

**Nosilci:**

- mestna uprava;
- občine Gorenjske;
- srednje šole;
- fakultete;
- javni zavodi MOK;



- nevladne organizacije v MOK;
- lokalno gospodarstvo.

## 6 POVZETEK KLJUČNIH STRATEŠKIH CILJEV IN UKREPOV RAZVOJA MLADINSKEGA DELA V MOK

V analizi stanja kot podlage za pripravo Strategije za obdobje 2022–2030 je bilo ugotovljeno, da v MOK že potekajo številne aktivnosti, namenjene mladim. MOK si je zadala cilj, da tudi v naslednjih letih zagotavlja in nadgrajuje kvaliteto življenja na vseh področjih, kjer so vključeni mladi. Strategija predstavlja skupino ciljev in ukrepov, ki so neposredno in posredno namenjeni mladim ter predvideva za obe kategoriji obstoječih ciljev in ukrepov, da se nadaljujejo tudi v naslednjih letih, obseg izvajanja pa se letno prilagaja potrebam in opredeli z vsakoletnim proračunom MOK. Številne aktivnosti za mlade potekajo tudi prek javnih zavodov in drugih institucij v MOK. Strategija predvideva, da se navedene aktivnosti v prihodnjih letih nadaljujejo in se vsebinsko še okrepijo. Finančna sredstva za njihovo izvajanje se zagotavljajo v letnih načrtih posameznih javnih zavodov MOK.

Strategija predvideva uvedbo številnih novih neposrednih in posrednih ciljev in ukrepov za mlade v MOK, ki so podrobneje opredeljeni v predhodnih poglavjih. Kot najpomembnejše cilje in ukrepe izpostavljamo naslednje:

- **razvoj in podpora delovanju mladinskega centra** (umestitev in vzpostavitev mladinskega centra);
- **spodbujanje formalnega in neformalnega izobraževanja mladih** (ustanovitev Univerze na Gorenjskem, vzpostavitev novega obštudijskega programa, vzpostavitev vsaj enega dodatnega programa srednješolskega izobraževanja (npr. srednje zdravstvene šole), krepitev mednarodnega sodelovanja s pobratenimi mesti na gospodarskem, izobraževalnem, kulturnem, športnem in turističnem področju ter vključevanje mladih v program sodelovanja, izmenjave);
- **spodbujanje zaposlovanja mladih** (oblikovanje Regionalnega Strateškega sveta Svetovalnega središča Kranj za večjo vključenost mladih v svetovanja za nadaljnje izobraževanje, vrednotenje neformalno pridobljenih znanj in vseživljenjsko karierno orientacijo, nadgraditev projekta Kovačnica – coworking v Kovačnica - Podjetniški inkubator Kranj (zagotavljanje vsebin podjetniškega inkubatorja, omogočiti mladim podjetnikom ugodno podporno okolje za nastanek, rast in razvoj podjetniške dejavnosti, ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti za spodbujanje podjetništva med mladimi, preko izvajanja aktivnosti inkubatorjev spodbuditi nastanek novih inovativnih podjetij in ohranitev starih), spodbuditi vpis v srednješolske tehnične programe in študij tehnike, digitalizacije ter drugih sodobnih tehnologij);
- **povečanje dostopnosti stanovanj za mlade** (zagotovitev vsaj desetih stanovanj za namen izvedbe javnega razpisa za dodelitev najemnih stanovanj v najem mladim posameznikom, mladim parom in mladim družinam);
- **vzpostavitev sistema celovitega informiranja mladih** (prenova spletne strani MOK za področje mladine, sodelovanje s srednjimi šolami, mladinskimi organizacijami in organizacijami za mlade na področju informiranja in vključevanja mladih v oblikovanje politik na lokalni ravni, krepitev prisotnosti MOK na družbenih omrežjih, kjer se pojavljajo mladi (Instagram, TikTok), informiranje mladih o dogajanju v mladinskih organizacijah in mladinski sferi, vzpostavitev in delovanje digitalne platforme z informacijami za mlade);
- **spodbujanje prostovoljstva med mladimi** (določitev in vzpostavitev baze za prostovoljstvo, določitev koordinatorja za delo s prostovoljci, spodbujanje mladih k vključitvi v programe prostovoljstva in sodelovanja pri dejavnostih, spodbujanje prostovoljstva in mentorstva starejših mladim in tudi mladim starejšim ter k prenosu znanj in kompetenc na mlajše generacije, sodelovanje z nevladnimi organizacijami v MOK, vpeljava dogodka Naj prostovoljec Kranja).

Začetek izvajanja nekaterih novih neposrednih in posrednih ciljev in ukrepov je predviden v letu 2023, drugih od leta 2024 naprej oziroma ko bodo zagotovljena sredstva v proračunu ter ustvarjeni pogoji za njihovo izvedbo. V letu 2023 je v proračunu MOK za neposredne cilje in ukrepe za mlade namenjenih do 250.000 evrov.

## 7 ZAKLJUČEK

Strategija obravnava obstoječe delovanje MOK na področju mladinskih dejavnosti in na podlagi stanja predstavlja cilje in ukrepe ter dejavnosti, ki jim bo MOK sledila.

Pripravljena je s pomočjo podatkov in informacij, pridobljenih iz sekundarnih virov literature, in s pomočjo primarnih virov, ki smo jih pridobili na terenu. Aktivno vlogo v procesu oblikovanja strategije so s sodelovanjem pri pripravi izhodiščnih dokumentov oz. raziskav poleg mestne uprave imeli tudi mladi občani med 15. in 29. letom starosti, deležniki s področja mladinske dejavnosti (mladinske organizacije in organizacije za mlade v MOK), ostale nevladne organizacije, javni zavodi MOK (Ljudska univerza Kranj, medgeneracijski center, Mestna knjižnica Kranj, Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej Kranj, Zavod za šport Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj), srednje šole, fakultete, Kovačnica – Podjetniški inkubator Kranj, BSC, Regionalna razvojna agencija Kranj, Zdravstveni dom Kranj, Center za krepitev zdravja, ostali deležniki s področja kulture, športa, sociale, ki so poleg mestne uprave ključni nosilci ukrepov za mlade na ravni MOK.

Mnenja mladih občanov ter organizacij v mladinskem sektorju smo zbirali v okviru ankete za mlade, na različnih srečanjih mladih in lokalnih odločevalcev ter na delavnicah za mlade v izvedbi mladinskih voditeljev.

Strategija razvoja mladinskega dela v MOK 2022–2030 je pripravljena za devetletno obdobje. Skupaj je zastavljenih več kot 30 ukrepov, 100 ciljev in kazalnikov. Do uresničitve vseh ciljev in ugodnih rezultatov bomo prišli s čim več povezovanja ter vzajemnega sodelovanja med mladimi in lokalnimi odločevalci.

MOK bo sledila ciljem in ukrepom Strategije do leta 2030 ter si prizadeva doseči optimalno in učinkovito realizacijo.



Matjaž Rakovec

ŽUPAN